

המטה לשילוב יוצאי אתיופיה

אגף ממשל וחברה
משרד ראש הממשלה

התוכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה

דו"ח סיכום פעילות לשנים 2023-2024

ינואר 2026 | טבת תשפ"ו

התוכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה

דו"ח סיכום פעילות לשנים 2023-2024

תוכן העניינים

5	הקדמה
6	דבר סמנכ"לית ממשל וחברה
8	דבר ראש המטה לשילוב יוצאי אתיופיה
9	תקציר מנהלים ועיקרי ההישגים

חלק ראשון: התוכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה

11	תפיסות יסוד ועקרונות מנחים של התוכנית
12	המטה לשילוב יוצאי אתיופיה במשרד ראש הממשלה

חלק שני: יישום התוכנית ותוצאותיה - מבט-על

18	תוצאות התוכנית - המידה שבה הושגו היעדים בתחומי החיים השונים
29	היקף היישום של פעולות התוכנית במשרדי הממשלה
31	ביצוע התוכנית ברשויות המקומיות

חלק שלישי: יישום התוכנית במשרדי הממשלה

34	משרד העבודה
36	משרד החינוך
39	משרד הביטחון וצה"ל
40	משרד הרווחה והבטחון החברתי
42	משרד הבריאות
45	משרד התרבות והספורט
46	המשרד לביטחון לאומי
48	המועצה להשכלה גבוהה
49	משרד ההתיישבות
50	משרד הבינוי והשיכון (הרשות להתחדשות עירונית)

52	חלק רביעי: יישום התוכנית ברשויות המקומיות הרחבה
----	---

57	סיכום ומבט לעתיד
----	------------------

הקדמה

הדו"ח שלפניכם מסכם את פעילותה של התוכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה בשנים 2023-2024. התוכנית פועלת ברצף מאז סוף שנת 2016, ובמהלך השנים התבססה כמסגרת בין משרדית קבועה לקידום שילובם של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית.

החלטת הממשלה מס' 787 מיום 17.7.2023, יחד עם החלטת הממשלה ההמשכית מס' 3243 מיום 15.7.2025, היוו בשנים האחרונות בסיס להמשך פעילותה של התוכנית במשרדים השונים ולהתוויית הדרך לתוכנית הממשלתית כולה. חודשים בודדים לאחר העברת החלטה 787, באוקטובר 2023, פרצה מלחמת "חרבות ברזל", שהציבה אתגר בפני יישום תוכניות רבות בממשלה וכך גם בנוגע ליישום התוכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה, כאשר המשרדים והרשויות המקומיות נדרשו לבצע התאמות מהירות, ובין היתר לתת מענה לצרכים בשטח לצד שמירה על הפעילות השוטפת בתחומי האחריות. בנוסף, קיצוץ רוחבי של 8% בתקציב החלטות הממשלה בשנת 2024 אילץ ביצוע עדכונים ותעדוף מחודש של פעולות, תוך שמירה על המענים הנדרשים לאוכלוסייה.

למרות האתגרים, התוכנית הצליחה לשמור על שיעורי ביצוע גבוהים ועל חוסן תפעולי, בין היתר בזכות חיזוק שיתופי הפעולה הבין-משרדיים והקשר ההדוק עם הרשויות המקומיות. ההמשכיות והיכולת להתאים את הפעילות לשינויים במציאות מבססות את התוכנית כתשתית למדיניות ארוכת טווח לשילוב מיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית.

לאור מגמת השיפור וההתקדמות בתחומים השונים שהתוכנית עסקה בהם במהלך השנים 2023-2024, יחד עם האתגרים הנוספים שעוד נותרו, קיבלה ממשלת ישראל החלטת ממשלה המשכית, מס' 3243, שמטרתה חיזוק ושימור ההישגים יחד עם קידום ופיתוח האתגרים שנותרו. החלטה זו, שהכנתה תוכללה על ידי המטה לשילוב יוצאי אתיופיה במשרד ראש הממשלה, משקפת את התבגרות התוכנית, מעגנת וממסדת את המדיניות וקובעת מנגנונים לשילוב של הפעילות בממשלה השוטפת.

בחלקו הראשון של דו"ח זה מובא רקע כללי לפעילות התוכנית הממשלתית, מפורטות תפיסות היסוד והעקרונות המנחים ומתוארת עבודת המטה לשילוב יוצאי אתיופיה במשרד ראש הממשלה. בחלקו השני מוצגת תמונת על של התוכנית בשנים 2023-2024, הכוללת סיכום הפעולות והתקציבים שבוצעו במשרדי הממשלה וברשויות המקומיות, תוצאות התוכנית - המידה שבה הושגו היעדים בתחומי החיים השונים, וכיווני פעולה לעתיד. בחלק השלישי מתואר יישום התוכנית במשרדי הממשלה לפי תחומי האחריות, ובחלקו הרביעי מוצג פירוט היישום ברשויות המקומיות.

אנו מבקשים להביע תודה והערכה רבה לאנשי המקצוע במשרדי הממשלה, ברשויות המקומיות ובארגוני החברה האזרחית, על העשייה המשותפת והמסורה. תודה מיוחדת לנציגי הציבור מקרב יוצאי אתיופיה, על הליווי בוועדות המעקב ועל הסיוע במיקוד הפעולות לאור צורכי האוכלוסייה.

דבר סמנכ"לית ממשל וחברה

שותפים ושותפות, בני ובנות קהילת יוצאי אתיופיה היקרים,

המחויבות הממשלתית לשילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית, בהיבטי החיים השונים, באה לידי ביטוי במאמץ מתמשך לאורך השנים, אשר מחייב שילוב ידיים בין גופי הממשל, הרשויות המקומיות, החברה האזרחית ובני הקהילה. זוהי שותפות שנושאת פירות.

במסגרת הפעילות השוטפת בשנים האחרונות, ועל רקע אתגרים שהציבה מלחמת התקומה בתקצוב ומימוש מענים ותוכניות, אנו מתכבדים להציג בפניכם את דו"ח סיכום הפעילות של המטה לשילוב יוצאי אתיופיה לשנים 2023-2024.

הדו"ח שלפניכם מעיד על הישגיה הבולטים של התוכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה; כך, למשל, בתחום החינוך - שבו אנו עדים לשוויון בשיעור הזכאים לתעודת בגרות בקרב צעירי הקהילה לממוצע הארצי ועלייה ניכרת ב"איכות" התעודה (מ-34% בשנת 2016 לכ-58% ב-2023). בתחום התעסוקה - עולה כי יותר ממחצית המשתתפים בתוכניות ייעודיות השתלבו בהצלחה בשוק העבודה, ושכרם הממוצע עלה בכ-47%. **מגמות חיוביות אלו מביאות לצמצום פערים חברתיים וכלכליים תוך חיזוק החוסן הקהילתי, ואנחנו ממשיכים לטפח אותן ביחד.**

לצד זאת, התקופה הנסקרת התאפיינה גם באתגרים מרובים ומורכבים, גם ביחס להשלכות המלחמה וקיצוץ רוחבי מסוים - אשר יצרו אילוצים להתכנסות ולמיקוד נוסף בפעילות, אך שגרות העבודה והרציפות התפקודית התקיימו ונשמרו על ידי המטה הן בפעילות ועדת ההיגוי והן בעבודה עם המתכללים ברשויות המקומיות.

תוצר משמעותי של עבודת מטה רוחבית ומשותפת עם כלל השותפים בהתמדה ונחישות הינו הבאה לאישור הממשלה את החלטת ממשלה מס' 3243 מיוני 2025, אשר האריכה והעמיקה את הפעילות הלאומית לשנים 2025-2026, תקצבה ועיגנה אותה כמדיניות ממשלתית מתמשכת. היעדים המופיעים בהחלטה כוללים גם את טיוב מנגנוני המדידה, ההערכה והתיאום הבין-משרדי במטרה לבסס את יסודות התוכנית בגופי הממשל בראייה ארוכת טווח.

למרות ההתקדמות הרבה, מלאכת צמצום הפערים טרם הושלמה, ואנו רואים חשיבות רבה בהתמדה במאמץ עד להשגת שילוב שוויוני ומלא של יוצאי אתיופיה בכל תחומי החיים.

1 החלטת ממשלה 3242 מיום 15.7.2025 בדבר "מדיניות ממשלתית לשילובם של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי בחברה הישראלית - המשך הפעלת תוכניות משרדי הממשלה, הארכת תקופת פעילותן של מטה היישום ותיקון החלטות ממשלה", www.gov.il/he/pages/dec3243-2025.

זו הזדמנות להודות מכל הלב לכלל השותפים והשותפות - במשרדי הממשלה, ברשויות המקומיות בארגוני החברה האזרחית ובקהילה עצמה. שיתוף הפעולה ומסירות השותפים הרבים הכרחיות להצלחת התוכנית עד כה, וימשיכו להיות נדבך חיוני בהמשך הדרך, וכמובן בהטמעה המלאה של התוכניות במשרדים וברשויות.

תודה מיוחדת לצוות המטה לשילוב יוצאי אתיופיה, לדוד יאסו - ראש המטה היוצא ולאסמרה אקלה שנכנס לתפקידו בימים אלה, לאברהם נדאו ולאבישלום סלוק - על עבודתם לגיבוש דו"ח זה ועבודת המטה עצמה.

בברכת המשך עשייה משמעותית,

לירון הנץ

סמנכ"לית ממשל וחברה

משרד ראש הממשלה

דבר ראש המטה לשילוב יוצאי אתיופיה

בשנים 2023-2024 המשיך המטה לשילוב יוצאי אתיופיה לפעול בנחישות ובעקביות בשיתוף פעולה הדוק עם כלל הגורמים השותפים, מתוך מחויבות עמוקה להבטחת שילובם השוויוני והמיטבי של בני ובנות הקהילה בכלל תחומי החיים בישראל.

שנים אלו התאפיינו בהישגים של ממש - אך גם בהתמודדות עם מציאות לאומית מורכבת. מלחמת "חרבות ברזל" הותירה חותם כואב על החברה הישראלית כולה, ובאופן מיוחד על קהילת יוצאי אתיופיה. זוהי קהילה שורשית, מעורבת ותורמת, שבניה ובנותיה נושאים בעקביות בנטל הלאומי - בביטחון, בהתנדבות ובחוסן אזרחי. בשנה החולפת שילמו רבים מהם מחיר כבד של פגיעה, שכול וטראומה. גבורתם ומסירותם הם אות כבוד למדינה כולה.

חרף האתגרים, המטה המשיך למלא את שליחותו - קידום שילובם של יוצאי אתיופיה תוך צמצום פערים, פיתוח מענים מותאמים והנחת תשתיות לעתיד. נרשמה התקדמות ניכרת, אולם הדרך להשלמת המשימה עודנה ארוכה. אנו מחויבים להמשיך ולהוביל את העשייה, מתוך גישה מקצועית, מדידה, מבוססת נתונים וקשובה לשטח.

המטה יוסיף להעמיק את הפעולה בתחומי החינוך, הרווחה, התעסוקה והזהות, תוך חיזוק שותפויות עם כלל המשרדים, הרשויות המקומיות וגורמי החברה האזרחית. חזוננו נותר ברור: להבטיח שלכל ילדה וילד יוצאי אתיופיה בישראל תינתן הזדמנות שווה, סביבה תומכת ותחושת שייכות מלאה.

תודות

ברצוני להודות מכל הלב לשותפים המרכזיים שהיו עוגן מקצועי וערכי לאורך הדרך:

- לעו"ד לירון הנץ, סמנכ"לית ממשל וחברה, על הובלה מסורה, קביעת מדיניות ברורה וליווי מקצועי מתמשך;
- לאבישלו סלוק, מנהל הפרויקטים והיזמות, על אחריות, מסירות ויכולת הנעה יוצאת דופן;
- לצוות המטה בראשות אברהם נדאן, על עבודה בלתי מתפשרת, יומם וליל, ליישום המדיניות הלכה למעשה;
- לדוד יאסון, ראש המטה היוצא, על תרומה רבת-שנים ועל הנחת יסודות איתנים להמשך הדרך;
- למשרדי הממשלה השותפים לתוכנית, על שותפות אמיתית ועשייה משותפת בכל תחומי החיים;
- למתכללים ברשויות המקומיות וכלל השותפים מארגוני החברה האזרחית, על מחויבות אמיצה ועל תרומה מכרעת להצלחות המשותפות.

בברכה,

אסמרה אקלה

ראש המטה לשילוב יוצאי אתיופיה

תקציר מנהלים.ות

המטה לשילוב יוצאי אתיופיה במשרד ראש הממשלה הוא הגוף הממשלתי המוביל את המדיניות לשילוב מיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה ובכלכלה הישראלית, בשיתוף תשעה משרדי הממשלה והרשויות המקומיות. המטה אחראי על תכלול ותיאום יישום התוכנית בכלל גופי הממשל ברמה הבין-משרדית. תפקידיו כוללים ליווי והכוונת משרדי הממשלה בהטמעת הפעילות באופן מובנה, בקרה ומעקב אחר יישום התוכנית ברשויות המקומיות, פיתוח יוזמות ומהלכים לקידום יעדי הממשלה, וכן שיקוף תמונת המצב.

דוח זה מסכם את עיקרי הפעילות בשנים 2023-2024 במסגרת [החלטת ממשלה מס' 787](#) (יולי 2023), ומימושה הוא בסיס לצעדים הבאים. כיום אנו שמחים על המשכיות והעמקת התוכנית כפי שמובאת [בהחלטת ממשלה מס' 3243](#) (יולי 2025) לשנים 2025-2026, שמבטיחה את רציפות התוכנית, שימור ההישגים והתמודדות עם האתגרים שעוד נותרו.

על אף האתגרים שעמדו בפני התוכנית בתקופה זו - ובראשם השלכות מלחמת "חרבות ברזל" בסוף 2023 והקיצוצים הרוחביים בתקציב - הושגו הישגים משמעותיים במגוון תחומי חיים:

בתחום החינוך, שיעור הזכאים לתעודת בגרות בקרב צעירים יוצאי אתיופיה השתווה למוצע הארצי. במקביל, נרשמה עלייה ניכרת באיכות ההישגים: שיעור בעלי תעודת בגרות איכותית עלה מכ-34% בשנת 2016 לכ-58% בשנת 2023, והשתתפות תלמידים יוצאי הקהילה בתוכניות מצוינות ומסגרות למחוננים גדלה ללמעלה מ-3,000 תלמידים (עם יעד של כ-3,200 בשנים הקרובות). בתחום התעסוקה, למעלה ממחצית מבוגרי תוכניות ההכוון וההשמה השתלבו בהצלחה בשוק העבודה, ושכרם הממוצע גדל בכ-47%. מגמות חיוביות אלה תרמו לצמצום פערים חברתיים ולחיזוק החוסן הקהילתי - בין היתר חלה ירידה בהיקף הפניות הלא-הכרחיות לשירותי הרווחה, המהווה עדות להשתלבות טובה יותר של בני הקהילה.

כמו כן, הושגו הישגים נוספים:

- **הובלת צמיחה בהיקף הפעילות הממשלתית:** במהלך שנים 2023-2024 חלה עלייה של 54% במספר התוכניות הממשלתיות מ-41 ל-63 תוכניות, כולל תכלול חזרת משרד הבריאות לפעילות מלאה עם 20 תוכניות ייעודיות והרחבת הפעילות במשרדים נוספים;

- **הבטחת ביצועים תקציביים גבוהים על אף האתגרים:** הובילה לשיעורי מיצוי תקציב של כ-90% במשרדי הממשלה (209.6 מיליון ש"ח) ו-75% ברשויות המקומיות (3.8 מיליון ש"ח), תוך ניהול מקצועי של קיצוץ תקציבי של 15% והתאמה לצורכי חירום;

- **פיתוח והובלה של פרויקטי דגל חדשניים:** מהלך שיתוף ציבור ברשויות המקומיות (8 רשויות) ותוכנית צמצום הטיות בשירותים חברתיים (6 רשויות), שהפכו לכלים מתקדמים למעבר ממענים נקודתיים לשילוב מערכתי;

● **חיזוק מנגנוני הבקרה והליווי ברשויות המקומיות:** הוטמעה מערכת דיווח רבעונית, בוצעו סיורי מטה שוטפים, התקיים כנס ארצי למתכללים, וחוזקו מנגנוני הליווי והבקרה ברשויות המקומיות;

● **עיגון מוסדי לטווח ארוך:** נערכה עבודת מטה לגיבוש החלטת ממשלה 3243 לשנים 2025-2026, הכוללת מעבר למדידה איכותית של התוצאות וההשפעה, הקמת מערך מידע בין-משרדי וקידום הטמעה מוסדית בתקציבים השוטפים;

● **יצירת תשתית למדיניות עתידית:** הונחו יסודות למעבר מתוכנית ממשלתית ייחודית לחלק אינטגרלי מהמדיניות הממשלתית הכוללת, תוך פיתוח כלים ומתודולוגיות המתאימים לשימוש רחב בתוכניות העבודה הממשלתיות.

בשנים 2023-2024 פעל המטה לשילוב יוצאי אתיופיה לקידום מנגנונים ומודלים של הפעלת התוכנית במוקדים השונים, ובהם - הגדלה של היקף ועומק הפעילות הממשלתית, דרך פיתוח כלים חדשניים לשיתוף הציבור וצמצום הטיות וחיזוק ממשקי שלטון מרכזי-מקומי ועד להשגת שיפורים ממשיים בחיי האזרחים. פעולות אלו ממחישות את יכולות התכלול והיישום של המטה בתחום השילוב החברתי. עם תחילת יישומה של החלטת הממשלה 3243, ערוך המטה להובלת המעבר ממדיניות התערבות לשילוב מערכתי מקיף, תוך המשך פיתוח המומחיות והכלים הנדרשים לביסוס שילוב מיטבי ובר-קיימא של קהילת יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית.

לסיכום, הישגי התוכנית בשנים 2023-2024 היו משמעותיים: צמצום פערים במערכת החינוך, התקדמות בתחום התעסוקה ועלייה ברמת ההכנסה, וכן חיזוק הייצוג של בני ובנות הקהילה במוקדי קבלת החלטות. עם זאת, עדיין ניצבים אתגרים מערכתיים, כגון פערי שכר בין יוצאי אתיופיה לאוכלוסייה הכללית, תת-ייצוג בעמדות מפתח ובמרחב הציבורי, ופערים שנותרו בהפניה ובשילוב בחינוך המיוחד. הממשלה מחויבת להמשיך ולהתמודד עם אתגרים אלו בשיתוף מלא של משרדי הממשלה השותפים ושל הרשויות המקומיות.

פרסום דו"ח זה מבטא את המחויבות לשקיפות ציבורית ומהווה הזמנה לשיתופי פעולה נוספים לקידום יעדי התוכנית. המאמצים לשילוב יוצאי אתיופיה יימשכו ויועצמו במסגרת החלטת ממשלה 3243 לשנים 2025-2026, שנוטעת יתדות לריכוז מאמצים חשוב להשגת יעדי התוכנית.

חלק ראשון:

התוכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה

1. תפיסות יסוד ועקרונות מנחים של התוכנית

בבסיס התוכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה עומדות שש אבני יסוד שנקבעו ואומצו בהחלטת ממשלה 324 משנת 2015. אבני יסוד אלה מגדירות את החזון ואת הכיוונים המרכזיים של הפעולה הממשלתית:

- **שילוב מיטבי בכל תחומי החיים** - הבטחת השתלבות שוויונית ומשמעותית של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית בכלל המערכות והתחומים - חינוך, תעסוקה, בריאות, תרבות, ספורט ועוד;
- **רב-גוניות והכרה בגיוון הפנימי בקהילה** - הכרה במגוון הזהויות ההיסטוריות והתרבותיות ובמסורות הקיימות בקרב יוצאי אתיופיה והתאמת המענים הממשלתיים לאותו גיוון;
- **מצוינות ומנהיגות** - טיפוח מנהיגות קהילתית ומצוינות אישית ומקצועית, תוך יצירת מסלולי קידום והובלה לצעירים ולמבוגרים כאחד;
- **סגירת פערים** - צמצום פערים כלכליים, חברתיים, חינוכיים ובריאותיים בין יוצאי אתיופיה לבין כלל האוכלוסייה באמצעות פעולות ממוקדות ומתמשכות;
- **חיזוק התא המשפחתי** - הגברת החוסן המשפחתי ותמיכה בתא המשפחתי כגורם מרכזי ברווחת הפרט והקהילה;
- **החברה הישראלית כשותפה למשימה הלאומית** - ראיית השילוב של יוצאי אתיופיה לא רק כעניין של הקהילה עצמה, אלא כמשימה לאומית משותפת לכלל החברה והמוסדות במדינה.

אבני יסוד אלה ממשכות לשמש בסיס ערכי ומעשי לתוכנית גם בשנים האחרונות. החלטת ממשלה 787 מיולי 2023 ביססה את המשך הפעילות על אותם עקרונות, תוך מתן מענה שוטף לדגשים שעלו מהשטח והתאמת המענים למציאות המשתנה. לצד אבני היסוד, התוכנית ממשיכה לפעול לפי כמה עקרונות פעולה מרכזיים:

- **אחריות משרדי הממשלה** - עיקרון זה, שהוגדר כבר עם הקמת התוכנית, ממשיך להוות אבן יסוד גם בשנים 2023-2024. האחריות הכוללת של כל משרד ליישום התוכנית בתחומי אחריותו נשמרה, ולצד זאת מקודמת הטמעת הפעולות באופן אינטגרלי בתקציבי המשרדים השוטפים, מתוך מטרה לבסס את השילוב כחלק קבוע מפעילותם ולא כתוספת זמנית. בשנים האחרונות ניתן דגש על התאמת הפעילות לשינויים בשטח, במיוחד לנוכח אתגרי מלחמת "חרבות ברזל", תוך שמירה על המענים באבני היסוד. בנוסף, התרחב

שיתוף הפעולה הבין-משרדי סביב נושאים מורכבים חדשים, כדוגמת טיפול בצעירים עם תחלואה כפולה, במעורבות משרד הרווחה, משרד הבריאות והרשות לביטחון קהילתי;

● **אחריות הרשויות המקומיות** - העיקרון של אחריות הרשויות המקומיות כלפי התושבים יוצאי אתיופיה נשמר אף הוא, עם המשך ההכרה בתפקידן כגורם מרכזי ביכולת ההשפעה על חיי היום-יום של התושבים. בשנים האחרונות ניכרת מגמה של מיסוד מנגנונים לשיתוף ציבור ברמה הרשותית, לרבות נוכחות קבועה של נציגי קהילה בוועדות הרשותיות, בליווי המטה. בנוסף, עלה הצורך לחזק את יכולות הרשויות המקומיות בהתמודדות עם משברים, כדוגמת פינוי תושבים מהדרום, תוך חיבור בין המענים המידיים לבין המשך יישומן של התוכניות ארוכות הטווח;

● **מעקב ובקרה** - עקרון המעקב והבקרה נשמר כמרכיב מרכזי בתוכנית, ובשנים 2023-2024 חלה התקדמות בכלים ובמנגנונים המשמשים לכך. הוועדה הבין-משרדית המשיכה לקיים דיוני מעקב תקופתיים, עם שיתוף ממצאים מהשטח והצלבתם עם נתונים מדידים. נוסף על כך, גובשו מהלכים ראשוניים להרחבת מערך המדדים, במטרה לכלול לא רק תפוקות, אלא גם מדדי תוצאה והשפעה - באופן שבא לידי ביטוי בהחלטת הממשלה 3243, המורה לכל אחד מהמשרדים המשתתפים להגדיר מדדי תוצאה ייעודיים לפעילותו. ההתאמות שבוצעו בתקופה זו נועדו להבטיח גמישות תפעולית לצד שימור היכולת להעריך את האפקטיביות של התוכנית בטווח הארוך. כמו כן, הושם דגש מרכזי על הצורך בהטמעת התוכניות השונות בליבת תוכניות העבודה של המשרדים עצמם, תוך התייחסות מותאמת תרבותית לצורכי אוכלסיית יוצאי אתיופיה.

נראה כי התוכנית מצויה בתהליך מתמשך של מיסוד והעמקה, שבו היא הולכת ומתבססת כמדיניות ממשלתית מושרשת, מגבירה ומחזקת את יכולת גופי הממשל והרשויות להתמודד עם אתגרים מורכבים ומצבים משתנים לאורך זמן.

2. המטה לשילוב יוצאי אתיופיה במשרד ראש הממשלה

המטה לשילוב יוצאי אתיופיה ממשיך לפעול באגף ממשל וחברה במשרד ראש הממשלה כגוף מתכלל, מנחה ומוביל את המדיניות הממשלתית כלפי הקהילה, משרדי הממשלה והרשויות המקומיות. בשנים 2023-2024 פעל המטה באגף ממשל וחברה לקידום החלטת ממשלה מס' 787 בדבר מדיניות ממשלתית לשילובם של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי בחברה הישראלית והמשך יישום העקרונות שגובשו לאורך השנים, תוך התמודדות עם אתגרים לא מבוטלים, שכללו עיכובים בתקצוב, שינויים בכוח האדם וצמצום במשאבים. למרות זאת נשמרו רמות פעילות גבוהות בכמה מישורים, ובפרט בכל הנוגע לליווי משרדי ממשלה ורשויות מקומיות, לקידום מדיניות בין-משרדית ולתמיכה ביוזמות קהילתיות.

א. מעקב ובקרה

המטה המשיך לשמש גורם מרכזי **במעקב אחר ביצוע התוכנית והחלטת הממשלה 787**, תוך איסוף נתונים שוטף מכלל הגורמים המבצעים והפעלת תהליך למידה מוסדי. לשם כך הוגדרו מנגנונים לתיעוד, לבקרה ולהפקת דו"חות ביצוע תקופתיים, שצפויים להתפרסם באתר משרד ראש הממשלה, בצירוף מיפוי של פעולות ותקציבים. פעולות אלה נועדו לחזק את השקיפות הציבורית ולהנגיש את יישום התוכנית לציבור הרחב.

המטה החל בעבודת מטה לפיתוח כלים למדידה איכותית ולא רק כמותית, והחל לבחון עקרונות למדידת ההשפעה של התוכניות על תחומי חיים שונים. בהקשר זה הועלה, כאמור, הצורך לעבור ממעקב על תשומות (מספר משתתפים, סכומי תקציב) למדידה של תוצאות והשפעה בפועל.

ב. ליווי המשרדים וקידום מדיניות בין-משרדית ויישומה בפועל

במהלך התקופה המשיך המטה לספק **ליווי למשרדי הממשלה**, הן בהיבטים תפעוליים והן בהובלת תהליכים בין-משרדיים רחבים. בין היתר, הוביל המטה עבודת מטה משותפת להתמודדות עם אתגרים מורכבים - דוגמת תופעת התחלואה הכפולה בקרב צעירים יוצאי אתיופיה - תוך חיבור בין משרד הרווחה, משרד הבריאות והרשות לביטחון קהילתי.

המטה היה שותף בניסוח היעדים והתוצרים של החלטת הממשלה 3243, הממשיכה את פעילות התוכנית לשנים 2025-2026, תוך עיגון תובנות מהשנים האחרונות והבטחת עוגנים מבניים של המשכיות.

החלטת הממשלה 3243 מעמיקה וממסדת את מנגנוני הרוחב של החלטה 787, וזאת באמצעות העמקת המדידה וההערכה כבסיס לניהול ביצועים (סט מדדי תוצאה בין-משרדיים ומחקרי אפקטיביות), הקמה ושדרוג של מערך מידע בין-משרדי לניטור ולקבלת החלטות והטמעה מוסדית של רכיבי התוכנית בתוכניות העבודה של המשרדים לצד עיגון תקציבי קבוע. כמו כן קבעה ההחלטה, כי תוארך פעילותו של מטה היישום ויגובש מבנה ארגוני ייעודי עם ממשל תפעולי ברור (ועדה בין-משרדית, דיווח רבעוני, בקרה שנתית), יחזק הממשק עם הרשויות המקומיות ויטמעו מנגנוני בקרה בשלטון המקומי, תורחב הפעילות בתחום מניעת הטיות בכלל מערכי השירות, לצד הרחבת שיתופי פעולה עם החברה האזרחית, המגזר העסקי וקרנות פילנתרופיות.

ג. רשויות מקומיות

בשנים 2023-2024 **המשיך לפעול מערך המתכללים ברשויות המקומיות ב-26 רשויות**. עיקר הדגש בתחום זה הושם על חיזוק התיאום בין הרשות למשרדי הממשלה, עידוד לקיום ועדות היגוי יישוביות ותמיכה בשיתוף תושבים יוצאי אתיופיה בתכנון פעולות בקהילה.

במהלך שנים אלו הוביל המטה **תהליך שיטתי של הפקת לקחים ולמידה מוסדית**, שנתמך גם בביקורת שנכללה בדו"ח מבקר המדינה מחודש יולי 2024. ממצאי התהליך אפשרו לדייק את מודל ההפעלה ברשויות, לחזק את

ממשקי העבודה ולהגביר את האפקטיביות של יישום התוכנית בשלטון המקומי. בתוך כך הודקו מנגנוני הליווי והבקרה, הוטמע דיווח רבעוני מובנה וגובשה הגדרה ברורה ומחייבת יותר של תפקיד המתכלל ברשות, בדגש על סמכויות תיאום, על בקרה, של ממשל נתונים ועל תכלול שותפויות מקומיות - מהלכים שתורמו לעמידות התוכנית גם בתנאי חירום ובמגבלת משאבים.

בנוסף, המטה פעל מול הרשויות המקומיות בשני פרויקטי דגל מרכזיים - פרויקט להעמקת תהליכי שיתוף הציבור ברשויות, תוך חיזוק האקוסיסטם המקומי, חניכה של צוותים ברשויות ותושבים ומתן כלים לשיתוף ציבור איכותי; ופרויקט לצמצום הטיות בשירותים החברתיים, שהתבסס על מודל שגובש במשותף עם ארגון הג'וינט והוטמע במסגרת פיילוט בכמה רשויות מקומיות. להלן יוצג פירוט על שני הפרויקטים האמורים.

ד. שיתוף ציבור

אחד מעקרונות היסוד של התוכנית הממשלתית הוא שיתוף ציבור של יוצאי אתיפיה - הן בשלב גיבוש התוכניות והן במעקב אחר יישומן. שיתוף הציבור בתהליך זה מהווה מרכיב חיוני לבניית אמון, להבטחת שקיפות ולקידום פתרונות מותאמים ובני-קיימא. הוא מאפשר להעביר מידע מדויק ואמין על האתגרים ועל ההזדמנויות הקשורים לשילוב יוצאי אתיפיה ומסייע בפיתוח מענים הרלוונטיים לצורכי הקהילה.

בשנים 2023 ו-2024, המטה לשילוב יוצאי אתיפיה, בשיתוף פעולה עם חברת "דרך פוריה", קידם יוזמה רחבה, שמטרתה לשלב באופן מיטבי את יוצאי אתיפיה בתהליכים המתקיימים ברשויות המקומיות. החזון המרכזי היה להעצים את שיתוף הציבור בקבלת ההחלטות המוניציפליות, ובכך להבטיח את השמעת קולה של קהילת יוצאי אתיפיה והשפעתה על המדיניות המקומית. התוכנית נועדה לגבש ולהטמיע מודל עבודה גמיש, המותאם לצרכים הספציפיים של כל רשות, ובכך להגביר את מעורבות הקהילה באופן משמעותי.

הפעילות בשנת 2023 התרכזה בביסוס התשתית ובהיכרות מעמיקה עם הרשויות המקומיות. בשנה זו, ליווה המטה באמצעות "דרך פוריה" בסך הכל 7 רשויות: 3 רשויות ממשיכות משנת 2022, ו-4 רשויות חדשות. במסגרת הפעילות, התקיים מפגש מתכללים ארצי, שבו הוצגה הפעילות בתחום שיתוף הציבור; התקיימו פגישות היכרות עם המתכללים הן ברשויות הוותיקות שהמשיכו בתוכנית והן ברשויות חדשות שהצטרפו; על בסיס הלמידה שנעשתה גובשו עבור כל הרשויות תוכניות עבודה מותאמות בתחום שיתוף הציבור - כולל מהלכים להיכרות עם נציגי התושבים וגורמי מקצוע, כמו גם ארגוני חברה אזרחית ובעלי עניין.

למרות ההכנה המקיפה, המטה התמודד עם אתגרים שונים ביישום בפועל. פעילויות רבות, כולל כינוס ועדות עם נציגי ציבור ואירועי חשיפה, נדחו או עוכבו בחודשים האחרונים של 2023 עקב אילוצי מלחמת "חרבות ברזל" והבחירות לרשויות המקומיות. הפגיעה הייתה קשה יותר ברשויות באזור הדרום, למשל אשקלון או נתניה, שהושפעו באופן רחב מהמלחמה. עם זאת, העבודה שנעשתה הניחה את התשתית למודל שיתוף ציבור עדכני ומותאם לצורכי הרשויות. במהלך תקופה זו נעשתה גם עבודה חשובה עם עובדי הרשויות עצמם, כולל סדנאות לעובדי הוועדה הרשותית על מהות שיתוף הציבור ויתרונותיו.

שנת 2024 סימנה את התבססות התוכנית והיציאה לדרך עם **יישום פעיל של מודל שיתוף הציבור, תוך למידה מהאתגרים של השנה הקודמת**. בשנה זו הצטרפו 4 רשויות מקומיות חדשות - קריית מלאכי, חדרה, קריית ים ומעלה אדומים, כאשר חלק מהרשויות הקודמות המשיכו בשנה השנייה או השלישית שלהן בתוכנית. המטרה המרכזית לשנה זו הייתה ליישם את המודל ולשלב באופן ממשי נציגי ציבור לא רק בוועדות הרשותיות של התוכנית, אלא גם בוועדות עירוניות רגילות - פיתוח חשוב, שהפך לכיוון המרכזי של התוכנית. ההבנה היא שהתוכנית תסתיים בסוף, ולכן חשוב להכשיר נציגי ציבור שישפיעו ברמה העירונית הרחבה.

התהליך מותאם באופן ייחודי לכל רשות ומאפייניה. מודל שיתוף הציבור שפותח ויושם בשנת 2024 כלל 3 שלבים עיקריים: ראשית - **העמקת ההיכרות עם הרשות**, שכללה פגישה עם המתכלל, אפיון צורכי הרשות, מיפוי קהילת יוצאי אתיופיה וטיוב תוכנית העבודה. שנית - **גיוס נציגי ציבור** בתהליך משותף עם הרשות שכלל ערבי חשיפה, מפגשים פרטניים להבנת צרכים וחיזוק מחויבות, וגיוס ממוקד באמצעות חוגים וקבוצות פנימיות בקהילה. הגיוס מתבצע בדרכים מגוונות, כולל כנסים גדולים, קשרים אישיים של המתכלל, או ניצול קבוצות מנהיגות קיימות. המטרה היא גיוס של 2-4 נציגי ציבור לכל ועדה - תהליך איכותני ולא כמותני, תוך מתן דגש על הגיון הפנים-קהילתי. לבסוף - **ליווי של נציגי הציבור והמתכלל**, שכלל ליווי צמוד ופרטני לפני כל ישיבת ועדה, במטרה להבטיח את מוכנותם, את יכולתם לאתגר את הרשות ואת תרומתם המשמעותית לתהליכי קבלת ההחלטות. באמצעות גישה מובנית זו, **נציגי ציבור מגוונים, הכוללים צעירים ומבוגרים, גברים ונשים, הפכו מעורבים באופן פעיל בתהליכים הרשותיים, תוך התאמה למאפייני כל רשות**.

האתגרים של המצב הביטחוני, עומסי עבודה ברשויות וקשיי גיוס של נציגי ציבור צעירים נותרו רלוונטיים לאורך שתי שנות הפעילות, אך מתוך התמודדות זו נצברו **תובנות חיוניות**. התובנות הדגישו את החשיבות של התאמה דינמית של תהליך שיתוף הציבור לצרכים וליכולות של כל רשות, את ההשקעה הנדרשת בהסברה וברתימה מקדימה לגיוס נכון של נציגי ציבור ואת התרומה של מתן כלים פרקטיים לנציגי הציבור לאפקטיביות השתתפותם בוועדות.

לקראת שנת 2025 פעל המטה להרחבת הפעילות ל-4 רשויות חדשות, תוך המשך ליווי התהליך עם הרשויות שהצטרפו בשנת 2024 והטמעת למידת עמיתים בין המתכללים לשיתוף תובנות ושיטות עבודה מוצלחות. בכך, התוכנית ממשיכה להתפתח, מתוך מחויבות לשיתוף ציבור משמעותי ויעיל בכל הרשויות שבהן היא פועלת.

ה. התוכנית לצמצום הטיות בשירותים החברתיים

תוכנית הפיילוט "התמודדות עם הטיות בשירותים החברתיים כלפי יוצאי אתיופיה" הוקמה על רקע **פערים גדולים מתמשכים** בין יוצאי אתיופיה לבין כלל החברה הישראלית. הנחת היסוד של התוכנית היא, **שפערים אלו אינם נובעים רק מאתגרי קליטה או מפערים סוציו-אקונומיים, אלא גם מהשפעה של הטיות - מודעות ולא-מודעות - בקבלת החלטות מצד אנשי מקצוע**. מחקרים הצביעו על קיומן של תפיסות סטריאוטיפיות והטיות לא-מודעות כלפי יוצאי אתיופיה מצד אנשי מקצוע (כמו מורים או מפקדים), המובילות להסללה, לפגיעה בסיכויי ההצלחה ובשוויון ההזדמנויות.

התוכנית, שפותחה על ידי צוות משימה בין-מגזרי, בהובלת המטה לשילוב יוצאי אתיופיה במשרד ראש הממשלה וארגון הג'וינט, מציעה מודל התערבות, המתמקד בשלושה שדות מרכזיים:

- **שינוי תפיסות אישיות ומקצועיות:** התמודדות אישית ומקצועית עם הטיות אנשי המקצוע, הכרה בהשפעתן על קבלת החלטות ומתן כלים לנטרולן;

- **הרחבת הכלים המקצועיים:** הרחבה של מגוון הגישות והכלים המקצועיים בעבודה עם גיוון כלפי יוצאי אתיופיה;

- **שינויים מבניים:** התאמת המנגנוניים הארגוניים, כך שיתמכו בהתמודדות שיטתית ומערכתית עם הטיות וימנעו את השפעתן על השירותים הניתנים.

התוכנית נכנסה לפעולה **כפיילוט ב-4 רשויות "ותיקות" בתוכנית** (חיפה/קריית חיים, נתניה, יבנה, קריית מלאכי) בשנת 2022. רצף הפעילות בהן נקטע באוקטובר 2023 עקב מלחמת "חרבות ברזל", והוארך בהתאם. **בינואר 2024 הצטרפו שתי רשויות "חדשות"** נוספות (ראשון לציון ובאר שבע), כשהיישום בהן תוכנן לתקופה קצרה של כ-3 חודשים, תוך הסתמכות על לקחים מהרשויות הוותיקות. בכל רשות פעל צוות ייעודי אחד או יותר.

היעדים הלאומיים המשותפים שנבחרו לכל הרשויות התמקדו בתחום החינוך, ובניית מנגנוני התערבות להתמודדות עם הטיות אל מול מטרות ספציפיות:

- הגדלת שיעור הלומדים 4-5 יחידות מתמטיקה;

- הגדלת שיעור בני נוער המשתתפים במסגרות מנהיגות.

צוות העבודה של המטה וארגון הג'וינט **ליווה באופן צמוד את הרשויות שהשתתפו בפיילוט**. תהליך העבודה במוסדות החינוך וביחידות העירוניות התמקד במיפוי צומתי קבלת החלטות שעלולים להיות חשופים להטיות ובחירת צומת אחד לבניית מנגנון התערבות. תהליך זה כלל לרוב 3-5 מפגשי עבודה עם הצוותים ברשויות, שהתמקדו ביצירת שפה משותפת, מיפוי נקודות של קבלת החלטות, בחירת צומת מרכזי להתערבות ובחינת המנגנונים הקיימים. לבסוף פותחו כלים מקצועיים מותאמים וגובשה תוכנית פעולה ליישום ולהטמעה של מנגנוני התערבות חדשים.

צוות העבודה ניטר באופן שוטף את ממצאי התוכנית - באמצעות ראיונות, שאלונים, תצפיות וסקירות מחקריות.

ברמה הפרטנית, מההערכה עולה **שביעות רצון גבוהה עד מאוד** מהליווי שהוענק במסגרת התוכנית. מהפידבק של הצוותים ברשויות עלה, כי התוכנית יצרה **מודעות רבה לנושא ההטיות** בקרב רוב המשתתפים וחיזקה את **מחויבותם לצמצומן**. מנהלות מוסדות חינוך העריכו בחיוב את פיתוח המנגנונים והעידו, כי ההתייחסות

השיטתית תרמה להן להבין את הצורך בתשומת לב ייחודית ליוצאי אתיופיה. התוכנית סייעה להן למקד את חשיבתן ואת פעולותיהן, ואף הרחיבה את השימוש במתודולוגיה של זיהוי צמתים קריטיים לתחומים אחרים בארגון.

ברמה המוסדית, התוכנית הצליחה לסייע במיפוי צומתי קבלת החלטות שעלולים להיות חשופים להטיות ובפיתוח מנגנוני התערבות סביבם. מתוך 10 צוותים ברשויות הוותיקות, השלימו 7 את פיתוח המנגנונים ברמה כזו או אחרת. ברשויות החדשות, 4 מתוך 5 צוותים פיתחו מנגנונים מותאמים. עם המנגנונים שנבנו ניתן למנות: קביעת קריטריונים לחלוקת משאבי תמיכה בגני ילדים כדי לצמצם הפניות לחינוך מיוחד, יצירת נהלים מותאמים לאיתור ולשיבוץ תלמידים לכיתות מצוינות ופתיחת מסלולי לימוד ייעודיים לתלמידי 4-5 יחידות מתמטיקה. יישום המנגנונים נחשב להישג בולט של התוכנית, המעיד על השפעה מבנית שצפויה להישאר גם לאחר סיום הפיילוט.

ו. פרויקטים ושיעור ביצוע במטה

מעבר לפרויקטים בנושא שיתוף הציבור ברשויות המקומיות וצמצום הטיות בשירותים חברתיים שהוזכרו לעיל, פעל המטה בשנים 2023-2024 לקידום כמה פרויקטי רוחב נוספים, שנועדו לתמוך בהטמעה מיטבית של החלטת הממשלה בכלל הרשויות והמשרדים. הפעילות כללה, בין היתר, הכנת התשתית להתקשרויות לצורך שדרוג מערכות המידע והדיווח של התוכנית וקידום פרויקט של פיתוח מנהיגות.

חלק שני: יישום התוכנית הממשלתית ותוצאותיה - מבט-על

הנתונים הבאים משקפים את היקף היישום של התוכנית בשנים 2023-2024, שבמהלכן התבצעה פעילות מלאה במסגרת התוכנית הממשלתית, בכל המשרדים והתחומים, ומתייחסים לכל הפעולות הנכללות בתוכנית - בין אם הוקצה להן תקציב ייעודי בהחלטות הממשלה ובין אם לאו.

1. תוצאות התוכנית - המידה שבה הושגו היעדים בתחומי החיים השונים

בהחלטות הממשלה הוגדרו יעדי תוצאה בארבעה תחומי חיים מרכזיים. בפרק זה יסקרו השינויים שחלו במהלך התוכנית הממשלתית באמצעות מדדי התוצאה המרכזיים שהוגדרו - או, במילים אחרות, שינויים שחלו במצבם של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי בתחומים השונים.

לצורך ההשוואות שיוצגו בפרק להלן, יצוין, כי בסוף שנת 2023 מנתה האוכלוסייה ממוצא אתיופי בישראל כ-170 אלף תושבים, כולל ילידי אתיופיה וילידי דור שני שנולדו בארץ להורה ממוצא אתיופי². שיעורה של האוכלוסייה ממוצא אתיופי מתוך האוכלוסייה הכללית עומד על כ-1.7%.

א. חינוך והשכלה

בתחום החינוך עולה תמונה מעורבת, כאשר בחלק מהמדדים נרשם שיפור ובאחרים נשמר קיפאון.

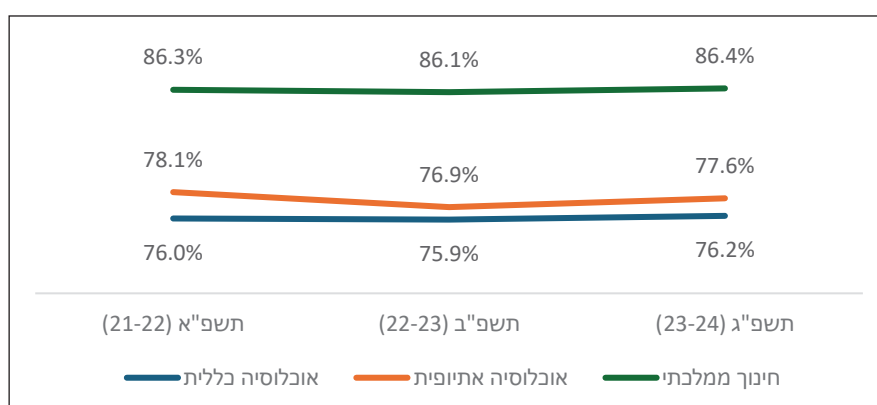
בחינוך העל-יסודי, שיעור התלמידים ממוצא אתיופי הזכאים לתעודת בגרות נותר יציב יחסית בשנים האחרונות, ועמד בשנת הלימודים תשפ"ג על 77.6%. נתון זה גבוה מהנתון באוכלוסייה הכללית (76.2%), אך נמוך בכמעט 10% מהשיעור בחינוך הממלכתי. במקביל, שיעור הזכאות לבגרות העומדת בדרישות הסף של האוניברסיטאות בקרב בוגרי י"ב ממוצא אתיופי נמצא במגמת עלייה עקבית - מפחות מ-40% בתש"פ ל-57.8% בתשפ"ד, אך עדיין נמוך בכמעט 20% מן השיעור באוכלוסייה הכללית (76%). שיפור הישגי התלמידים בתחום המתמטיקה, במיוחד, עמד במרכז תוכנית המטה לצמצום הטיות וכלל תוכניות ייעודיות לתלמידים בתחום זה, שצפויות להתרחב בשנים הקרובות ולחזק את מגמת צמצום הפערים בין האוכלוסייה האתיופית לאוכלוסייה הכללית.

בתחום האיתור והקידום נרשמה עלייה ניכרת במספר התלמידים יוצאי אתיופיה שאותרו כמחוננים ומצטיינים בכיתות ב' - מ-81 תלמידים בלבד בשנת 2020 ל-292 תלמידים בשנת 2024. זאת, בין היתר, בזכות פעילות התוכנית, שכללה הרחבה משמעותית של תוכנית "ניצני אמירים" ופיתוח מנגנוני איתור מתקדמים, תוך עבודה עם רשתות החינוך להטמעת גישות זיהוי רגישות תרבותית. מספר התלמידים שהופנו בשכיתות גבוהה לוועדות אפיון וזכאות בשנת 2024 עמד על 854, לעומת 484 בשנת 2020.

2 נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2023.

בבחינת שיעור ההפניות של תלמידים ממוצא אתיופי לחינוך המיוחד בחלוקה גילאית - עולה כי בגילאי הגן קיים הפער הגדול ביותר (5.4% מהילדים יוצאי אתיופיה לעומת 2.9% באוכלוסייה הכללית); בגילאי בית ספר יסודי עומד שיעור ההפניות של תלמידים ממוצא אתיופי על חלקם באוכלוסייה, אך עדיין גבוה יותר מהאוכלוסייה הכללית (1.7% למול 1%, בהתאמה); ובגילאי החינוך העל יסודי הפער המצומצם ביותר (1.5% באוכלוסיית יוצאי אתיופיה למול 0.9% באוכלוסייה הכללית).

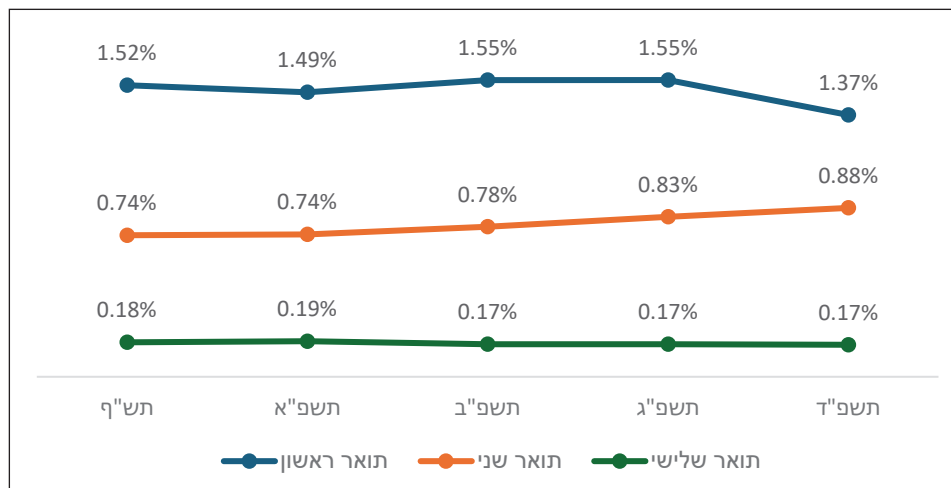
התלמידים הזכאים לתעודת בגרות מקרב יוצאי אתיופיה בהשוואה לאוכלוסייה הכללית ולחינוך הממלכתי (תשפ"א-תשפ"ג)³

בהשכלה הגבוהה ניתן לראות מגמה יציבה של עלייה בשיעור הסטודנטים האתיופים מתוך כלל הסטודנטים לתואר ראשון, על אף ירידה מ-1.55% בתשפ"ג ל-1.37% בתשפ"ד. ככלל, נראה כי מלבד הנתון הבודד של תשפ"ד, שאין בו די כדי להסיק על שינוי מגמה, המגמה היא התקרבות שיעור הסטודנטים יוצאי אתיופיה לתואר ראשון לחלקם היחסי של יוצאי אתיופיה באוכלוסייה הכללית. זאת, בין היתר, לאור המיקוד של המועצה להשכלה גבוהה באוכלוסיית יוצאי אתיופיה כחלק מהחלטת הממשלה ומפעילות התוכנית. בתארים מתקדמים נרשמה מגמת עלייה בשיעור הסטודנטים יוצאי אתיופיה לתואר שני ל-0.83% בתשפ"ד, לצד קיפאון בשיעור התלמידים לתואר שלישי (0.17% בתשפ"ד). נתונים אלו עדיין נמוכים בהרבה מהשיעור באוכלוסייה, והמטה פועל יחד עם המועצה להשכלה גבוהה כדי להביא לשיפור במדדים אלו.

3 נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2023.

שיעור הסטודנטים יוצאי אתיופיה מכלל הסטודנטים במערכת ההשכלה הגבוהה, תואר ראשון עד שלישי (תש"ף-תשפ"ד)

מדדי התוצאה המנוטרים על ידי המטה בתחום החינוך (2020-2024)

מדד	2020 (שנה"ל תש"פ)	2024 (שנה"ל תשפ"ד)
שיעור התלמידים הזכאים לתעודת בגרות	72% (כלל האוכלוסייה 73.4%)	77.6% (תשפ"ג) (כלל האוכלוסייה 76.3%)
שיעור התלמידים הזכאים לבגרות איכותית	50%	57.8%
ילדים המופנים לחינוך מיוחד	484	854 (הופנו לוועדת אפיון וזכאות)
ילדים בכיתות ב' שאותרו כמחוננים וכמצטיינים	81	349
סטודנטים לתואר ראשון	3,604	3,468
סטודנטים לתואר שני	467	545

ב. מעורבות והשתתפות

בתחום המעורבות וההשתתפות ניכרת מגמה של שילוב הולך וגובר בתחומי הספורט והחינוך הלא-פורמלי, לצד תמונה מעורבת במדדים, המעידים על שילוב איכותי בצה"ל.

בתחומי הספורט והחינוך הלא-פורמלי ניכר שיפור במידת ההשתלבות. נכון לשנת 2023 ישנם כ-2,365 ספורטאים פעילים יוצאי אתיופיה, המהווים כ-1.5% מכלל הספורטאים הפעילים במדינה - שיעור הקרוב

לחלקם באוכלוסייה הכללית. הנתונים מצביעים על התפלגות גילאים, המאופיינת בריכוז של יותר ממחצית הספורטאים בקבוצת הגיל 12-17, בדומה לאוכלוסייה הכללית. עם זאת, נרשמת השתתפות גבוהה בהרבה בקבוצות הגיל הבוגרות: 25.7% בקבוצת הגיל 18-24 ו-10.9% בקבוצת הגיל 25-34, לעומת 14.2% ו-6.5% בהתאמה, באוכלוסייה הכללית. עם זאת, הנתונים מעידים על ירידה בהשתתפות הנשים מ-11.6% בתשפ"ב ל-9.4% בתשפ"ג, שיעור הנמוך באופן ניכר מאחוז הספורטאיות הפעילות מכלל הספורטאים (22.3%). **חלק גדול מהמעורבות הגבוהה של יוצאי אתיופיה בתחום הספורט מיוחס לתוכנית "פל"א של משרד התרבות והספורט, אשר פועלת לקידום ספורט בקרב אוכלוסייה זו באופן ספציפי.**

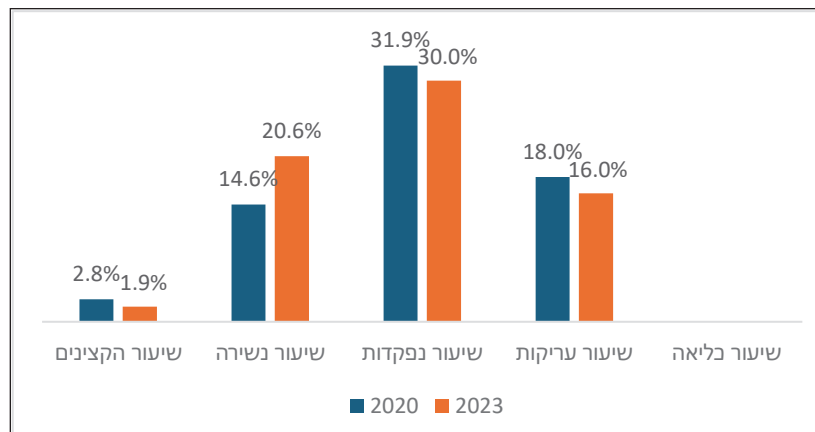
בבחינת תחום החינוך הלא-פורמלי והשתתפות בתנועות נוער ניתן לראות צמיחה בקרב בניו נוער יוצאי אתיופיה שמשותפים בתנועות ובארגוני נוער, כאשר בשנה"ל תשפ"א (2020-2021) עמד המספר על 9,877 (1.64%) ובשנת תשפ"ג (2022-2023) על 11,321, המהווה 1.75% מבני הנוער המשתתפים - שיעור העולה בקנה אחד עם שיעור יוצאי אתיופיה באוכלוסייה. עם זאת יצוין, שבשנת 2024 נרשמה ירידה במספר המשתתפים ל-9,525, המהווים 1.37% מכלל בני הנוער המשתתפים.

בבחינת נתונים הנוגעים לשירות בצה"ל, התמונה מורכבת יותר ומראה הצלחה במדדים מסוימים, לצד ירידה בחלק ניכר מהמדדים המנוטרים על ידי המטה. בתחום השירות האיכותי ניתן לראות צמיחה בהיקף המשובצים בתפקידי איתור, אשר עלה מ-12% ל-23% בין השנים 2020-2023, נתון המעיד על השתלבות בתפקידים משמעותיים בשיעורים גבוהים יותר. נוסף על כך, שיעורי הנפקדות והעריקות בקרב גברים יוצאי אתיופיה ירדו מ-2020 ל-2023.

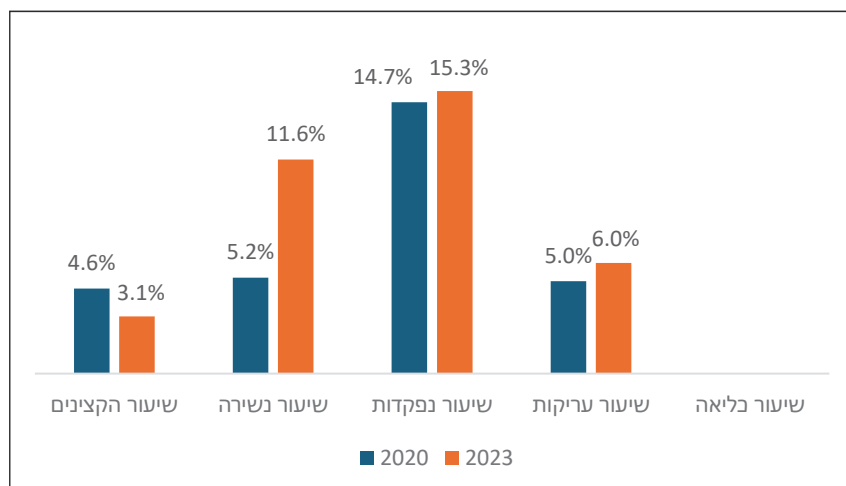
מנגד, שיעור הקצינים הגברים יוצאי אתיופיה ירד משנת 2020 ל-2023 ושיעורי הנשירה בקרב גברים ונשים עלו. יצוין, כי מגמת ירידה דומה נרשמה בקרב האוכלוסייה הכללית, וככל הנראה ניתן לייחס חלק ממנה לקשיים שנבעו ממלחמת "חרבות ברזל".

בנוסף, שיעור הקצינות יוצאות אתיופיה ירד בשנים אלו, וזאת על אף עלייה קלה בשיעור הקצינות בקרב אוכלוסיית הנשים הכללית. גם שיעורי הנפקדות והעריקות בקרב נשים עלו מ-2020 ל-2023, וגם כאן בניגוד למגמה באוכלוסייה הכללית.

נתוני צה"ל לגבי השתלבות יוצאי אתיופיה, גברים (2023-2020)

נתוני צה"ל לגבי השתלבות יוצאי אתיופיה, נשים (2020-2023)

מדדי התוצאה המנוטרים על ידי המטה בתחום ההשתלבות וההשתתפות (2023-2020)

מדד	2020	2023
משתתפים בתנועות ובארגוני נוער	9,877 (2021) (1.64% מהמשתתפים)	9,525 (2024) (1.37% מהמשתתפים)
שיעור הקצינים (מתוך כלל החיילים יוצאי אתיופיה)	2.8% (8.3% גברים כלל האוכלוסייה)	1.9% (7.8% גברים כלל האוכלוסייה)
שיעור הקצינות יוצאות אתיופיה (מתוך כלל החיילות יוצאות אתיופיה)	3.1% (7.3% נשים כלל האוכלוסייה)	3.1% (8.2% נשים כלל האוכלוסייה)
היקף המשובצים בתפקידי איתור	12%	23%
שיעור הנשירה - גברים	14.6% (11.9% כלל האוכלוסייה)	20.6% (15.5% כלל האוכלוסייה)
שיעור הנשירה - נשים	5.2% (8.5% כלל האוכלוסייה)	11.6% (10.3% כלל האוכלוסייה)
שיעור הנפקדות - גברים	31.9% (10.9% כלל האוכלוסייה)	30% (9.1% כלל האוכלוסייה)
שיעור הנפקדות - נשים	14.7% (3.8% כלל האוכלוסייה)	15.3% (3.5% כלל האוכלוסייה)
שיעור העריקות - גברים	18% (6% כלל אוכלוסייה)	16% (4% כלל אוכלוסייה)
שיעור העריקות - נשים	5% (1.2% כלל האוכלוסייה)	6% (1.3% כלל האוכלוסייה)
משתתפים בתוכנית "פל"א" לשילוב יוצאי אתיופיה בספורט הישראלי	1,298	1,628 (2023) 870 (2024)

ג. תעסוקה

בתחום התעסוקה, על עץ שיעורי תעסוקה גבוהים, אוכלוסיית יוצאי אתיופיה עדיין סובלת מפערי שכר ניכרים ומייצוג חסר בתפקידים בכירים.

בשנת 2021 הועסקו במשק כ-72 אלף שכירים יוצאי אתיופיה - כ-3.4% מכלל משרות השכירים היהודים. מדובר בשיעור גבוה מחלקם של יוצאי אתיופיה בקרב היהודים בגילי העבודה (18-64), העומד על 2.8%.

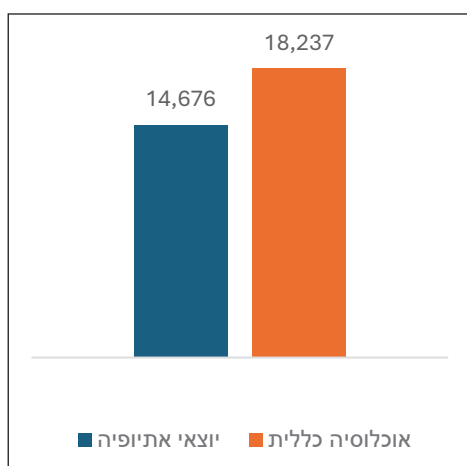
עם זאת, ההכנסה הכספית נטו של משקי בית יוצאי אתיופיה נמוכה בכ-20% מזו של כלל האוכלוסייה (14,676 ש"ח לעומת 18,237 ש"ח, בהתאמה - לשנת 2022).

נתוני סקר כוח אדם של הלמ"ס לשנת 2024 מצביעים על פערים ניכרים בשיעורי התעסוקה בין יוצאי אתיופיה לאוכלוסייה הכללית. בקרב נשים, שיעור התעסוקה של יוצאות אתיופיה עמד על 76.5% לעומת 80.4%

באוכלוסייה הכללית - פער של כ-4 נקודות אחוז. בקרב גברים הפער גדול יותר ועמד על כ-6 נקודות אחוז (77.1% לעומת 83.4%). הפערים נובעים בעיקר מהבדלים בשיעורי ההשתתפות בשוק העבודה, לצד פערים מתונים יחסית בשיעורי האבטלה.

משרד העבודה, כחלק מהתוכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה, מפעיל את תוכנית "למרחק" - תוכנית ייעודית לליווי, ייעוץ וקידום תעסוקתי לצעירים יוצאי אתיופיה. הערכת האימפקט של התוכנית מצביעה על עלייה ממוצעת של עד 47% בהכנסה בקרב המשתתפים כמה שנים לאחר השלמת התוכנית.

הכנסה ממוצעת נטו למשק בית, יוצאי אתיופיה מול האוכלוסייה הכללית, 2022

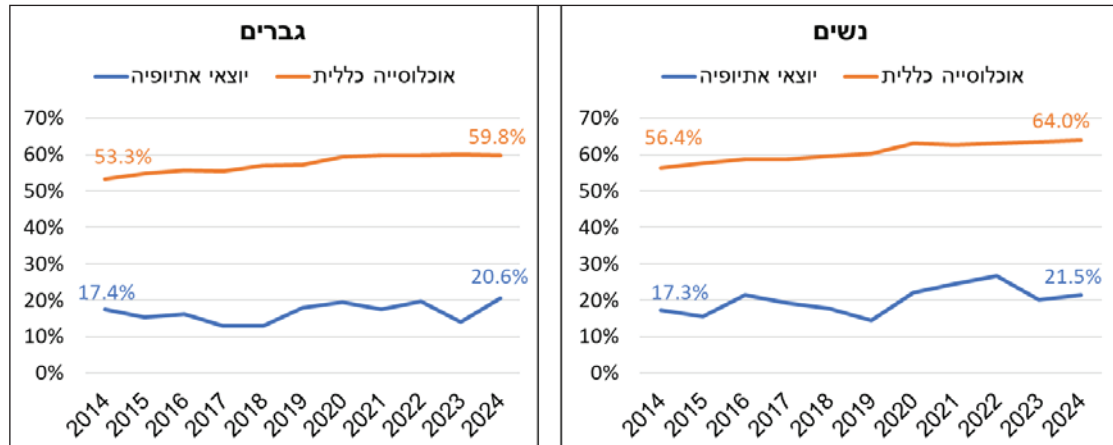

מעבר לפערי ההשתתפות, ניכרים פערים מהותיים באיכות התעסוקה. רק 21.5% מהנשים ו-20.6% מהגברים יוצאי אתיופיה מועסקים במשלחי יד ברמת מיומנות גבוהה (מנהלים, בעלי משלח יד אקדמי, הנדסאים וטכנאים), לעומת 64% ו-59.8% באוכלוסייה הכללית, בהתאמה.

פערים דומים ניכרים גם בענפי תעסוקה מתגמלים - תעשייה, תשתיות, מידע ותקשורת, פיננסים והיי-טק - שבהם מועסקים רק 13.9% מהנשים ו-29.8% מהגברים יוצאי אתיופיה, לעומת 27% ו-40.3% באוכלוסייה הכללית.

בנוסף, שיעור גבוה יחסית מדווחים על אי-התאמה בין העבודה לבין ההשכלה או הכישורים: 36% מהנשים ו-33% מהגברים, לעומת 23% ו-19% באוכלוסייה הכללית.

שיעור המועסקים במשלח יד ברמת מיומנות גבוהה

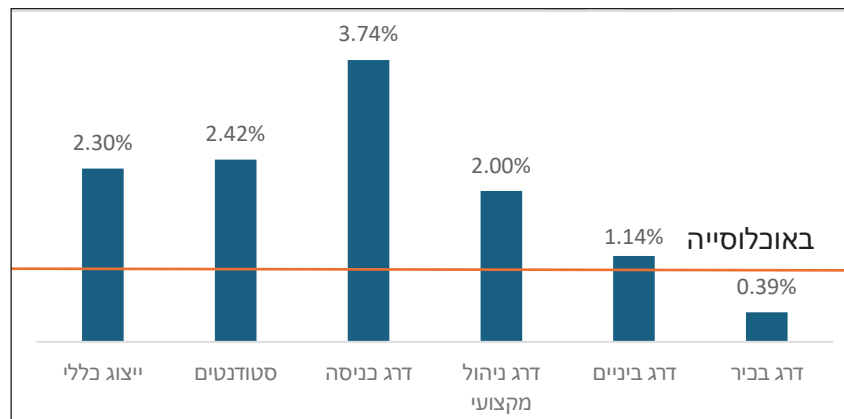

- שיעור המועסקים מסך המועסקים שמשלח היד שלהם ידוע.
- משלחי יד ברמת מיומנות גבוהה: מנהלים; בעלי משלח יד אקדמי; הנדסאים, טכנאים, סוכנים ובעלי משלח יד נלווה.

בנתוני המגזר הציבורי מראה אף היא תמונה מעורבת. נתוני דו"ח הגיוון והייצוב של נציבות שירות המדינה משנת 2024 מראים, כי שיעורם של יוצאי אתיופיה המועסקים במשרדי הממשלה וביחידות הסמך עולה ברוב הדרגים על שיעורם באוכלוסייה. לצד זאת, **שיעור משרדי הממשלה העומדים בייצוג ההולם ליוצאי אתיופיה, העומד על שיעורים באוכלוסייה, עלה מ-46% בשנת 2020 ל-68% בשנת 2024.** מנגד, ניכרים פערים בדרגי הביניים ובדרג הבכיר, שם שיעור יוצאי אתיופיה נמוך מחלקם היחסי באוכלוסייה.

מיקוד בחברות הממשלתיות ובתאגידים הסטטוטוריים, אשר מחויבים אף הם בייצוג הולם, מעלה, כי מתוך 32 החברות הממשלתיות, ב-15 חברות שיעור המועסקים יוצאי אתיופיה קטן משיעורם באוכלוסייה וב-6 מהן אין אף עובד יוצא אתיופיה; מתוך 22 התאגידים הציבוריים המחויבים בדיווח, ב-14 תאגידים שיעור המועסקים יוצאי אתיופיה קטן משיעורם באוכלוסייה וב-4 מהם אין אף עובד יוצא אתיופיה. נתונים לגבי הרשויות המקומיות אינם זמינים.

שיעור יוצאי אתיופיה המועסקים במשרדי הממשלה וביחידות הסמך (2024)

בתחומים במיקוד שהמטה מנטר ניתן לראות, כי ישנה עלייה במספר המורים יוצאי אתיופיה המועסקים במערכת החינוך ועובדי הוראה ממוצא אתיופי בתפקידי ניהול וריכוז. מנגד, מספר המגויסים למשטרה מקרב יוצאי אתיופיה אמנם עלה כמותית, מ-64 בשנת 2020 ל-137 בשנת 2024, אך שיעורם מתוך הגיוס באוכלוסייה הכללית קטן בין השנים, מ-4.1% ל-2.4%.

לבסוף, בבחינת האימפקט של תוכניות ההתערבות מכוח התוכנית, ניתן לראות שהאוכלוסייה שהשתתפה בתוכנית "למרחק" לליווי, ייעוץ וקידום תעסוקתי לצעירים יוצאי אתיופיה ראתה עלייה ניכרת בשכר החודשי, שגדלה בשנים האחרונות. בשנת 2020 התוספת הממוצעת לשכר הייתה 10%, ואילו בשנת 2024 התוספת הממוצעת לשכר עמדה על 47%.

מדדי התוצאה המנוטרים על ידי המטה בתחום התעסוקה (2020-2023)

מדד	2020	2024
תוספת ממוצעת בשכר החודשי של משתתפי תוכנית "למרחק" (ביחס לקבוצת הביקורת)	10%	47%
מורים יוצאי אתיופיה המועסקים במערכת החינוך	709 (0.38%)	1,180 (0.56%)
עובדי הוראה ממוצא אתיופי בתפקידי ניהול וריכוז	99 (2021)	137
מספר מגויסים למשטרה מקרב יוצאי אתיופיה	64 (4.1% מגיוס באוכלוסייה הכללית)	74 (2.4% מגיוס באוכלוסייה הכללית)

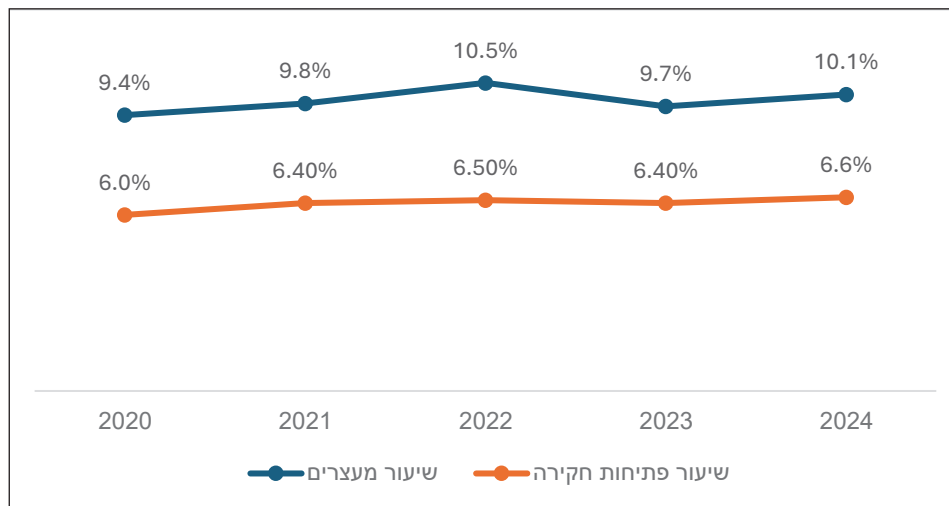
מדד	2020	2024
שיעור המשרדים העומדים בייצוג ההולם ליוצאי אתיופיה	46%	68%

ד. משפחה וקהילה

בתחום המשפחה והקהילה חלה התקדמות בטיפול בקטינים, לצד יציבות ברמות המעצרים ופתיחת החקירות החדשות.

בתחום הפשיעה והמשפט ניתן לראות בשנים האחרונות קיפאון ואף עלייה קלה בשיעור המעצרים ופתיחת החקירות בגין עבירות לכאורה שבוצעו על ידי יוצאי אתיופיה. **שיעור המעצרים של אזרחים יוצאי אתיופיה ושיעור החקירות שנפתחו בגין עבירות שבוצעו לכאורה על ידי יוצאי אתיופיה עומד על 10.1% ו-6.6%, בהתאמה, מסך המעצרים ופתיחת החקירות באוכלוסייה היהודית (שיעור יוצאי אתיופיה מתוך האוכלוסייה היהודית בלבד עומד על כ-2.8%).**

שיעור המעצרים ופתיחת החקירות בגין עבירות שבוצעו לכאורה על ידי יוצאי אתיופיה (2020-2024)

לצד זאת, ניתן לזהות מגמת ירידה במעצרי הקטינים יוצאי אתיופיה, מ-14% מכלל מעצרי הקטינים בשנת 2020, ל-9.4% בשנת 2024. בד בבד, ניתן לראות עלייה בשיעור יוצאי אתיופיה המטופלים בשירות המבחן

לנוער, עלייה המוסברת בחלקה לכל הפחות בשל השימוש בכלי זה כחלופת מעצר באופן ההולם את הירידה במספר המעצרים.

בתחום הרווחה, בשנת 2023 היו רשומים בלשכות הרווחה ברחבי הארץ כ-25.5 אלף ילידי אתיופיה, שיעור של כ-272.7 ל-1,000 נפש. שיעור זה גבוה פי 2.3 משיעור הרשומים בקרב יהודים ואחרים ילידי חו"ל (לא כולל ילידי אתיופיה), שעמד על כ-119.3 ל-1,000 נפש.⁴ מתוך ילידי אתיופיה הרשומים, כ-66.3% היו בעלי נזקקות מוגדרת.⁵ בהקשר זה יצוין המאמץ של משרד הרווחה לשלב את אוכלוסיית יוצאי אתיופיה בשירותי הרווחה לאוכלוסייה הכללית, חלף תוכניות ייעודיות. בהקשר זה ניתן לזהות עלייה חדה במשפחות ויחידים המשולבים בשירותי הרווחה הקיימים בקהילה, באופן המאפשר טיפול מיטבי. מספר הילדים שהוצאו מבתייהם למסגרות חוץ-ביתיות ואומנה עלה מ-491 בשנת 2020, ל-643 בשנת 2024. עם זאת יצוין, שהעלייה הגדולה התרחשה כבר בשנת 2021, ומאז נרשמת מגמת יציבות או ירידה. שיעור הילדים שהוצאו מהבית בקרב יוצאי אתיופיה היה גדול פי 1.27 משיעור הילדים שהוצאו מהבית באוכלוסייה הכללית בשנת 2023, ופי 1.6 בשנת 2024.

בתחום הבריאות, על פי דו"ח מרכז המחקר והמידע של הכנסת (יולי 2024), ניתן לראות שילוב של הישגים לצד פערים מדאגים. שיעור תמותת התינוקות בקרב יוצאי אתיופיה גבוה באופן עקבי ביחס לכלל האוכלוסייה בשנים 2019-2023. בנוסף, שיעור הפניות לוועדות להפסקת היריון נותר גבוה במיוחד, נכון ל-2022 - הרבה מעבר לשיעור בכלל האוכלוסייה. בתחום התחלואה הכרונית נרשמת שכיחות גבוהה של סוכרת, השמנת יתר ויתר לחץ דם, לצד עלייה בסיכוני שבץ מוחי ומחלות לב. בתחום בריאות הנפש ניכרים פערים חריפים: שיעור האשפוזים גבוה מחלקם באוכלוסייה, ושיעור ההתאבדויות בקרב ילידי אתיופיה גבוה פי שניים מהשיעור בכלל האוכלוסייה בהקשר זה, חשובה הצטרפותו המחודשת של משרד הבריאות לתוכנית בשנת 2024.

מדדי התוצאה המנוטרים על ידי המטה בתחום המשפחה והקהילה (2020-2023)

מדד	2020	2024
ילדים המוצאים מבתייהם למסגרות חוץ-ביתיות ואומנה	491	643
אחוז יוצאי אתיופיה המטופלים בשירות המבחן לנוער	1.5%	2.4%
משפחות ויחידים המשולבים בשירותי הרווחה הקיימים בקהילה (תוכניות לא ייחודיות)	3,120	9,986
מעצרי בגירים	1,387 (9.4%)	1,465 (10.1%)
מעצרי קטינים	142 (14%)	98 (9.4%)
מינהלות שכונתיות להתחדשות עירונית שהוקמו והופעלו	3	3

4 נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

5 שם.

2. היקף היישום של פעולות התוכנית במשרדי הממשלה

התוכנית המשיכה לפעול בשנים 2023-2024 תוך הרחבה של היקף הפעולות והתאמתן לצרכים המשתנים בשטח. בשנת 2023 הופעלו 41 תוכניות ופעולות על ידי 9 משרדי ממשלה ויחידות ממשלתיות (לא כולל המטה לשילוב יוצאי אתיופיה), ובשנת 2024 נרשמה עלייה ניכרת ל-63 תוכניות - גידול של כ-54% במספר הפעולות. חודשים בודדים לאחר קבלת החלטה 787 פרצה מלחמת "חרבות ברזל", והשפעתה ניכרה בשני מישורים עיקריים:

- **התאמה מבצעית של התוכניות לצרכים שהתגבשו בשטח** - משרדי הממשלה והמטה לשילוב יוצאי אתיופיה נדרשו למקד את הפעילות בהתאמה למצב הביטחוני. כך, למשל, במשרד הרווחה פעלו רכזות התוכנית ברשויות לקידום הסיוע למפוני הדרום בבתי המלון. מנגד, תוכניות מסוימות נעצרו;

- **קיצוץ תקציבי וביצוע התאמות יישומיות** - בהחלטת ממשלה מס' 1274 מיום 14.1.2024 הופחת תקציב החלטה 787 לשנת 2024 ב-15% (16 מיליון ש"ח), כחלק מהפחתת ההוצאה התקציבית הממשלתית עקב הלחימה. הקיצוץ חייב את משרדי הממשלה לבצע התאמות ולתעדף את המשך מתן מענים ישירים לאוכלוסייה על פני פעולות תומכות, כגון הפסקת כנסים והכשרות מקצועיות. עם זאת, בהחלטת ממשלה מס' 2223 מיום 7.10.2024 הוגדל התקציב בחזרה ב-7.325 מיליון ₪ (כ-40% מההפרש שנבע מההפחתה), לשם שמירה על יעדי ההחלטה והמשך הפעילות המרכזית.

למרות האתגרים, רמת היישום של פעולות התוכנית נותרה גבוהה גם במהלך תקופה זו, והמשרדים השותפים הצליחו להמשיך ולהפעיל את מרבית התוכניות ואף לעלות במספר התוכניות הכולל, תוך ביצוע התאמות מבניות ותקציביות, שיאפשרו מענה איכותי ורלוונטי לאוכלוסייה. העלייה במספר התוכניות בשנת 2024 נובעת משלוש התפתחויות מרכזיות:

- **חידוש פעילותו של משרד הבריאות בתוכנית** - במהלך שנת 2023 הפעיל משרד הבריאות תוכניות פנימיות שלא כחלק מהחלטת הממשלה 787, ובשנת 2024 חזר משרד הבריאות להיות חלק מהחלטת ממשלה 787 ולהפעיל 20 תוכניות בתחומי בריאות הציבור, בריאות הנפש, הכשרות מותאמות תרבותית והנגשת שירותי;

- **הרחבה במשרדים נוספים** - משרד העבודה הגדיל את מספר התוכניות מ-4 ל-5, בדגש על הכשרות מתקדמות בהיי-טק ובתעשייה. הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית הגדילה את היקף הפעילות מ-2 ל-3 תוכניות, תוך חיזוק שיתוף הציבור בתהליכים תכנוניים.

בהמשך הדו"ח מפורטת התייחסות להגדלת מספר התוכניות ביחס להיקפי משתתפים וכן ביחס להגדלת תקציב - של כל משרד בפני עצמו.

● העמקה ושימור הפעילות במשרדי הליבה -

1. משרד החינוך (9 תוכניות) - המשיך בהתמקדות בתוכניות חינוכיות ובמענים לתלמידים.
 2. משרד הרווחה (5 תוכניות) - המשיך לפעול במתכונת רחבה, עם מיקוד בליווי משפחות ובצמצום הוצאת ילדים מהבית.
 3. המשרד לביטחון לאומי (13 תוכניות) - באמצעות הרשות לביטחון קהילתי, המשיך בפעולות מניעה וחיזוק החוסן הקהילתי.
 4. משטרת ישראל (6 תוכניות) - המשיכה להפעיל תוכניות שיח קהילתי, הכשרת שוטרים ומניעת אלימות.
- המגמות הללו מעידות על התבססות התוכנית כמנגנון ממשלתי יעיל, גמיש ומותאם. הרחבת הפעילות על אף הקשיים התקציביים והביטחוניים ממחישה את המחויבות הממשלתית להמשך קידום המדיניות ואת יכולת הביצוע של המשרדים השותפים.

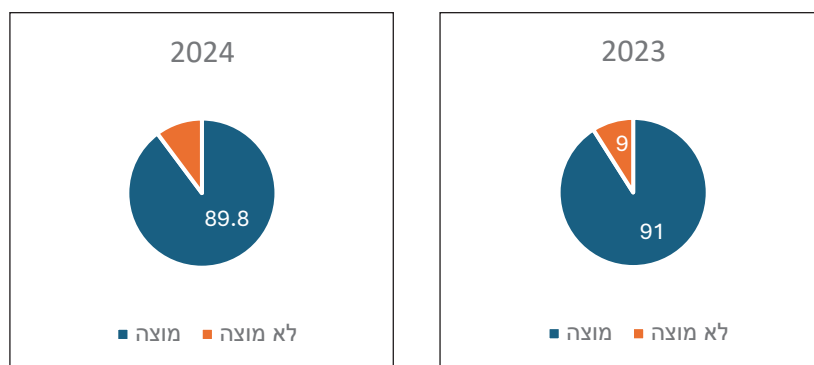
מימוש תקציב

דרך נוספת לבחון את היקף היישום של התוכנית הממשלתית היא באמצעות בחינה של שיעורי מיצוי התקציב בפועל. על פי הנתונים לשנים 2023-2024 ניכרת מגמה של יציבות גבוהה ביכולת המשרדים לממש את התקציבים שהוקצו להם. בשנת 2023 עמד התקציב המתוכנן על כ-115 מיליון ש"ח, מתוכם נוצלו כ-104 מיליון ש"ח - שיעור ניצול של כ-91%. בשנת 2024 עמד התקציב המתוכנן על כ-117.6 מיליון ש"ח, כאשר הביצוע בפועל הגיע ל-105.6 מיליון ש"ח - שיעור ניצול של כ-89.8%. נתונים אלו מצביעים על ביצועים גבוהים, גם על רקע האתגרים התקציביים והביטחוניים שנוצרו בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" והקיצוץ של 15% מתקציב ההחלטה, כמתואר בהחלטת ממשלה מס' 1274.

מרבית המשרדים שמרו על רמת ניצול תקציבית גבוהה, לרבות משרד החינוך, משטרת ישראל והרשות לביטחון קהילתי, וזאת על אף השפעות המלחמה ודרישות ההתאמה שנבעו ממנה. מנגד, נרשמו פערים מסוימים במשרדים שבהם חלק מהפעולות הוסט לצרכים חירומיים או הושעה זמנית. כך, במשרד הרווחה נרשמה ירידה בשיעור הניצול בשל הסטת משאבים למתן מענים למפוני הדרום ודחיית פעולות תשתיות אחרות. גם במשרד לביטחון לאומי נרשמה ירידה קלה, בעיקר בשל עיכובים בביצוע תוכניות קהילתיות. במשרד התרבות והספורט עמד שיעור הביצוע על פחות מ-50%, בין היתר בשל עיכוב בהעברת התקציב ותחילת יישום מאוחרת.

ככלל, על אף תנאי אי-ודאות ואתגרים בדרך, הצליחו המשרדים ליישם את מרבית התקציב, שהועמד לרשותם באופן אפקטיבי תוך גמישות תפעולית והתאמה לנסיבות משתנות.

שיעור המיצוי של תקציבי התוכנית במשרדי הממשלה, 2024-2023

3. ביצוע התוכנית ברשויות המקומיות

הרשויות המקומיות הן זרוע היישום המרכזית של התוכנית לשילוב יוצאי אתיופיה. מאז 2017 התוכנית מיושמת במערך רשויות מוסדר, ובשנות הדיווח 2024-2023 האחרונות התייצבה הפריסה ב-26 רשויות.

בכל רשות משתתפת פועל מערך, הכולל ועדת היגוי בראשות מנכ"ל הרשות או מי מטעמו, לצד מתכיל רשותי מבין אנשי המקצוע. המתכיל מרכז את עבודת הוועדה, מוביל מיפוי נתונים ותכנון, מתאם בין יחידות הרשות למשרדי הממשלה ומשמש גורם קשר שוטף מול המטה במשרד רה"מ. מסגרת ההקצאה התקציבית לרשויות נשענת על נוסחה דיפרנציאלית, המשלבת את מספר התושבים יוצאי אתיופיה המתגוררים ברשות, שיעורם באוכלוסייה ואת דירוגם הסוציו-אקונומי. ההתקשרות היא לשנה אחת, עם אופציה לשנה נוספת ללא תוספת תקציב מעבר ליתרות, ותשלום בשתי פעימות כדי לתמרץ ביצוע בפועל. תנאי סף מחייבים הם מינוי מתכיל והפעלת ועדת היגוי, והם משמשים כלי ניהולי לשמירה על סטנדרט יישומי אחיד בין רשויות שונות. מודל זה נועד להבטיח הכוונת משאבים לרשויות בעלות צורך גבוה ולהמשיך לצמצם שונות בביצוע.

בתחום הביצוע התקציבי נרשמה תמונה של שיפור לצד שונות בין רשויות. בשנים 2024-2023 עמד סך התקציב המאושר לרשויות המדווחות על כ-5.2 מלש"ח, שמתוכם מומשו כ-3.8 מלש"ח, שהם כ-74%. ברמת הפעילות, מתוך 107 תוכניות שתוכננו בוצעו 80 תוכניות, המייצגות כ-75% ביצוע. לצד רשויות שמימשו את התקציב כמעט במלואו, אותרו גם רשויות עם מיצוי נמוך או אפסי, ועבורן הופעלו הארכות ותיקוני ייעוד נקודתיים כדי לאפשר השלמה.

המלחמה יצרה קשיים תקציביים ותפעוליים בפעילות ברשויות המקומיות: לוחות הזמנים לאישורים ולהעברות התקציב התארכו, חלק מהכוח האנושי הוסט למעני חירום, והיכולת לבצע התקשרויות ופעולות

בזמן נפגעה. התוצאה הייתה ירידה בשיעורי ניצול בביצוע בפועל והסתמכות גדולה יותר על צפי מימוש לקראת סוף השנה, לצד שונות גדולה בין רשויות. כדי לשמור על רציפות השירות הוחלט על הארכות של ההתקשרויות עד סוף 2024 ללא תוספת תקציב, כך שהרשויות יוכלו להשלים פעולות שתוכננו מבעוד מועד בתוך אותה מסגרת תקציבית.

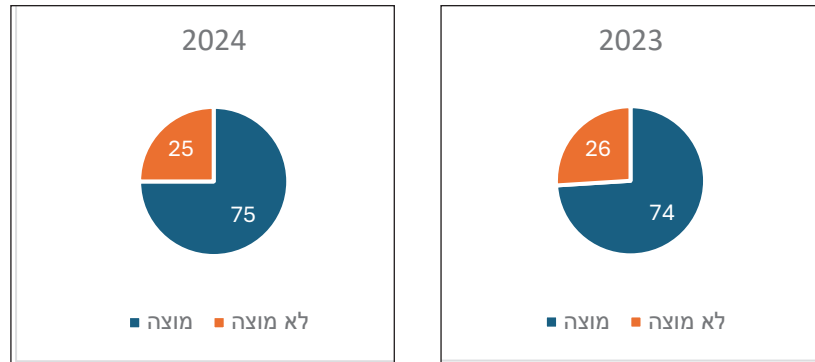
במקביל בוצעו התאמות תקציביות ברמת התוכן והביצוע: אושרו שינויי ייעוד נקודתיים כדי להתאים את סל הפעולות לצורכי השטח בתקופת החירום, הוקפאו או נדחו רכיבים שאינם קריטיים, כגון הכשרות וכנסים, ורבות מההתחייבויות והחשבוניות התרכזו במחצית השנייה של השנה. המטה ליווה באופן אקטיבי רשויות עם שיעור מיצוי תקציבי נמוך ואפשר הסטות תקציביות וגמישות בהתאם לצרכים המשתנים. בנוסף, הקיצוץ הרוחבי בתקציב התוספתי ב-2024 פוצה בחלקו בהמשך השנה, מה שסייע לייצב את קצב ההפעלה, אך לא העלים את השפעת העיכובים על ניצול התקציב.

במקביל להפעלה השוטפת ועל אף האתגרים שהציבה המלחמה, התפתחו והורחבו תחומי עשייה מוניציפליים התומכים בשילוב מיטבי. **מערך שיתוף הציבור** הורחב מפיילוט לכלי עבודה שיטתי, הכולל איתור וגיוס פעילים, שולחנות עגולים וכנסים יישוביים, לצד הכשרות לקראת השתתפות בוועדות עירוניות. **תוכנית צמצום הטיות בשירותים העירוניים עברה מהפעלת פיילוט להרחבה ברשויות נוספות**, לוותה בהערכה מקצועית והציבה יעדים ממוקדים בתחומי החינוך, הרווחה והקהילה. נוסף לכך הוגדרה **שגרת דיווח רבעונית, בוצעו סיורי מטה ברשויות, נבנתה תשתית למערכת מידע לניהול תקציב ותוכניות ונבחנת הפעלה של גורם בקרה חיצוני לרשויות**.

בשנת 2024 פורסמו **ממצאי מבקר המדינה על פעילות התוכנית ברשויות המקומיות לשנים 2018-2022**. במסגרת הבחינה, **אותרו כמה ליקויים**, בהם ניצול חלקי, אי-אחידות בתפקידי המתכלל, התכנסויות לא סדירות של ועדות היגוי, פערים באיכות הדיווח ומודעות חלקית של הציבור למענים. בתקופת הדיווח הנוכחית ננקטו **צעדים לתיקון הליקויים**: הוגדרה חובה להפעלת ועדת היגוי בתדירות קבועה ובהשתתפות נציג מטה במסגרת "הקול הקורא", נערכה הסדרה של תפקיד המתכלל והורחבו ההכשרות, נקבע משטר דיווח רבעוני והוחל ליווי אקטיבי לרשויות עם ניצול נמוך. במקביל קודמה עבודת מטה ליצירת תשתית מידע ייעודית, הורחבו כלי שיתוף הציבור והועמק הממשק עם משרדי הממשלה הרלוונטיים, לרבות קידום שיח ייעודי על ייצוג הולם ותיאום רוחבי.

לצד מגמות השיפור נותרו אתגרים ממוקדים: שונות גבוהה בין רשויות בקצב המימוש, פערי תזמון בין התחייבויות לחיוב חשבוניות והשלמת ההטמעה של מערכת המידע. המאמץ הרשותי והממשלתי יכוון להבטיח, שהמשאבים יתורגמו לשירותים יעילים, מותאמים ומדידים בקצה, באופן שיטמיע את מדיניות השילוב במרחב המוניציפלי באופן בר-קיימא.

שיעור המיצוי של תקציבי התוכנית ברשויות המקומיות, 2023-2024

חלק שלישי: יישום התוכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה במשרדי הממשלה

1. משרד העבודה

א. תוכניות שהופעלו על ידי משרד העבודה

בהחלטת ממשלה 787 הוחלט על המשך הפעולות להרחבת תוכניות התעסוקה ליוצאי אתיופיה וייעולן לצורך קידום התחומים הבאים:

- הגברת הנגישות, פיתוח והפעלה של מענים מיטביים לצעירים ולצעירות, שיובילו להשתלבות במקצועות בעלי פוטנציאל השתכרות גבוה, תוך הגדלה של מספר הצעירים בתעסוקה איכותית, הכוללת אופק קידום מקצועי, ותוך שימת דגש על הנגשה של הכשרות בתחומי הטכנולוגיה והיי-טק;
- הכשרות לקידום ולשדרוג מקצועי, תוך מתן דגש על הכשרות במקצועות מבוקשים במשק ותוך פיתוח כישורים לעולם העבודה המשתנה, לצד הפניית המעוניינים בכך לאפיק השתלבות באקדמיה;
- הכוון אישי ובניית מסלול פיתוח קריירה מותאם לפרט, אשר יכלול אבחון תעסוקתי, ליווי פרטני וקבוצתי לאורך תהליכי ההכשרה, חיפוש העבודה וחיבור למעסיקים וסיוע בתהליך ההשמה;
- הכוונת יוצאי אתיופיה למקצועות המבוקשים במשק.⁶

לצורך קידום תחומים אלו פעל משרד העבודה בכמה תוכניות מרכזיות. תוכנית "למרחק", המעניקה ליווי, ייעוץ וקידום תעסוקתי לצעירים יוצאי אתיופיה; שוברי הכשרה מקצועית; ייעוץ וליווי אקדמיים באמצעות עמותת "עולים ביחד" להשתלבות מיטבית במקצועות ההולמים את כישורי המועמדים; והכשרות מקצועיות, במיקוד על מקצועות ההיי-טק בשיתוף עמותת "טק-קריירה" ומסלול הנדסאים.

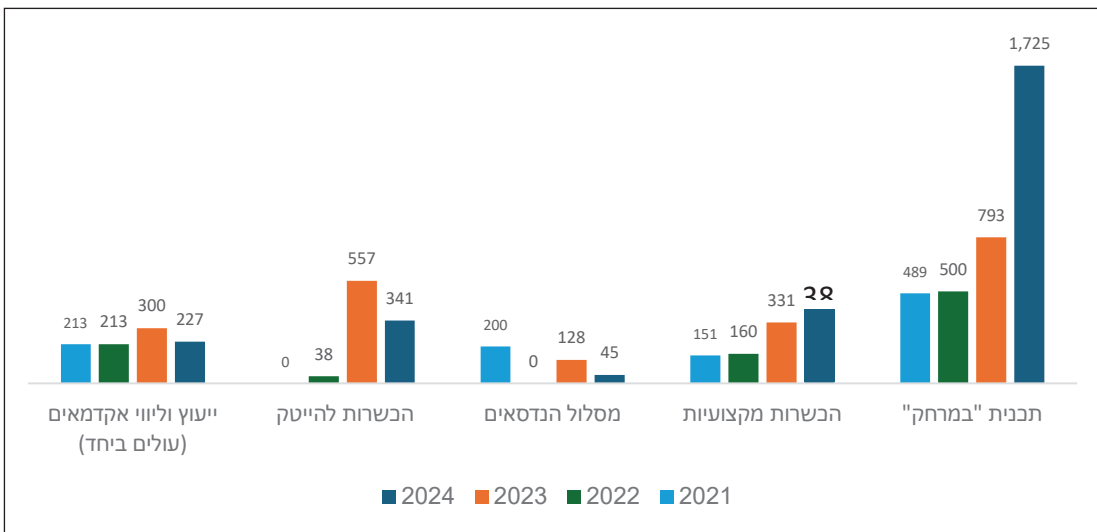
ניכר כי המשך הפעלת התוכניות בשנים 2023-2024 נחל הצלחה, תוך צמיחה במספר המשתתפים השנתי ברוב התוכניות בשנים 2023-2024 למול השנים שקדמו להן. בתוך כך, בולטת תוכנית "למרחק", תוכנית הדגל של המשרד לליווי תעסוקתי ליוצאי אתיופיה, אשר הגדילה את מספר המשתתפים ביותר מפי 3 משנת 2020 עד שנת 2024.

פעולות	משתתפים	רמת ביצוע
תוכנית "למרחק"	2,518	בוצע חלקית
הכשרות מקצועיות	389	בוצע במלואו

6 החלטת ממשלה 787 - "מדיניות ממשלתית לשילובם של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי בחברה הישראלית - המשך הפעלת תוכניות משרדי הממשלה, הארכת תקופת פעילותו של מטה היישום ותיקון החלטת ממשלה" (17.07.2023).

פעולות	משתתפים	רמת ביצוע
מסלול הנדסאים	45	לא הוגדר יעד
הכשרות להי-טק	341	בוצע במלואו
ייעוץ וליווי אקדמאים	227	בוצע חלקית

משתתפים בתוכניות משרד העבודה, 2024-2020

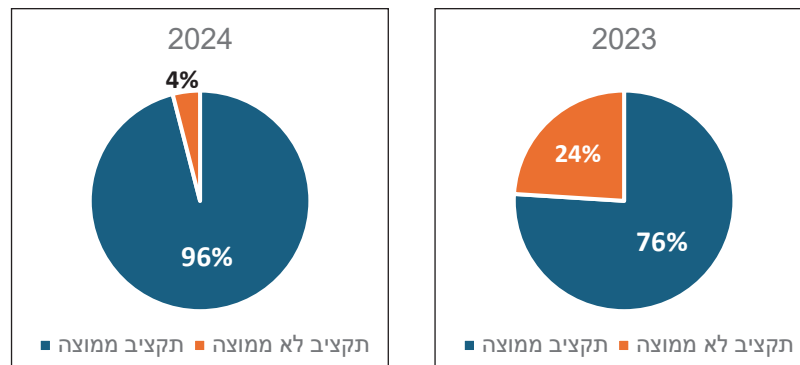
ב. יעדי משרד העבודה

היעדים הכמותניים שהוצבו עבור פעילות התוכניות במשרד העבודה התייחסו למספר המשתתפים שסיימו תוכניות של הכשרות מקצועיות, ולתוספת הממוצעת בשכר החודשי עבור משתתפים אלה:

- בהקשר של מספר המשתתפים בהכשרות, ניתן לראות עלייה ניכרת בשנת 2023, והמשך עלייה ב-2024;
- ביחס לעלייה בשכר למשתתפי תוכנית "למרחק", ניתן לראות עלייה דרמטית במדד - מ-10% בלבד של עלייה בשכר עבור בוגרי התוכניות ב-2020, ל-47% בממוצע בשנת 2024. נתון זה מעיד על אפקטיביות התוכנית בשיפור ההשתלבות בתעסוקה של יוצאי אתיופיה.

יעדים	2020	2024
משתתפים שסיימו הכשרות מקצועיות	184	389
תוספת ממוצעת בשכר החודשי (למשתתפי התוכנית ביחס לקבוצת הביקורת)	10%	47%

מיצוי תקציבי

התרשים שלעיל מציג את שיעור מיצוי התקציב במשרד העבודה בשנים 2023-2024. בשנת 2023 עמד שיעור ניצול התקציב על 76%, וזאת לאור העובדה שחלק מהפעילות של תקציב 2023 הועבר לשנת 2024 עקב מלחמת "חרבות ברזל", ועל כן טרם הסתיים הביצוע בשנה זו. שאר התקציב מוצה ב-2024. לעומת זאת, ניצול התקציב בשנת 2024 עמד על 96%, כאשר הפער של 4% מוסבר בכך, שרק 85% מתקציב תוכנית "למרחק", העוסקת בהכוונה תעסוקתית ליוצאי אתיופיה, מוצה בשנה זו, וזאת על רקע קושי נקודתי בגיוס מלווים מקצועיים בתחום פעילות התוכנית, שהושלם מאז.

2. משרד החינוך

2.1 המינהל הפדגוגי

משרד החינוך פועל להמשך קידום הישגים לימודיים בכל שלבי החינוך במטרה לסגור את הפערים בין יוצאי אתיופיה לבין כלל התלמידים דוברי העברית, תוך הגדלת היקף הזכאים לתעודת בגרות המאפשרת כניסה להשכלה גבוהה והיקף בעלי תעודת בגרות שסיימו בהצטיינות.

א. יעדי המינהל הפדגוגי

בהחלטת הממשלה 787 הוגדרו עבור המינהל הפדגוגי היעדים הבאים:

- **קידום הישגים לימודיים** - סגירת פערים מול דוברי עברית, הגעה ל-58% זכאים לבגרות העומדת בתנאי הסף של האוניברסיטאות בתשפ"ה (+2% בשנה), ועלייה של 1% בשנה בתעודות מצטיינות;

- **הרחבת תוכניות למחוננים ולמצטיינים** - הגדלת המשתתפים ב-4% בכל שנה בכל שלבי החינוך;
- **חיזוק המעורבות ההורית** - פיתוח כישורי הורות והבניית אמון בין הורים לצוותי חינוך;
- **הכללה בחינוך הרגיל** - מניעת הפניות מיותרות לחינוך מיוחד וצמצום הפניות לוועדות זכאות.
- **העמקת ההיכרות התרבותית** - חשיפת כלל התלמידים במערכת החינוך לסיפור העלייה והתרבות האתיופית.

יעדים	2020	2024
שיעור התלמידים הזכאים לתעודת בגרות	71.69%	77.48%
שיעור התלמידים הזכאים לתעודת בגרות העומדת בתנאי הסף של האוניברסיטאות	50.54%	59.89%
שיעור התלמידים הזכאים לתעודת בגרות מצטיינת	1.59%	2.93%
מחוננים ומצטיינים מאותרים במבחני איתור ארציים, הלומדים במסגרות ייעודיות (מרכזי מחוננים ומצטיינים וכיתות מחוננים)	81	349
התלמידים יוצאי אתיופיה המשתתפים בתוכניות מצטיינים	1,796	2,935

2.2 מינהל עובדי הוראה

מינהל עובדי הוראה מפעיל כמה תוכניות, שתכליתן הגדלת שיעור המורים יוצאי אתיופיה, ובפרט מורים בתפקידי ניהול ופיקוח.

תוכנית	משתתפים	רמת ביצוע
מענקים לסטודנטים	323	בוצע במלואו
תמריץ לעידוד הכשרה להוראת המדעים ואנגלית	31	בוצע במלואו
רכזים ארציים	2	בוצע במלואו
רכז מכללתי	14	בוצע במלואו

א. יעדי מינהל עובדי הוראה

החלטת הממשלה 787 קבעה למינהל עובדי הוראה את היעדים הבאים:

- הגדלת מספרם של עובדי ההוראה יוצאי אתיופיה המשולבים במערכת החינוך ב-60 עובדי הוראה בכל שנה;
- הכשרה, העצמה, הכנה ופיתוח של עובדי ההוראה בתפקידי מנהיגות וניהול;

7 החלטת ממשלה 787 - "מדיניות ממשלתית לשילובם של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי בחברה הישראלית - המשך הפעלת תוכניות משרדי הממשלה, הארכת תקופת פעילותו של מטה היישום ותיקון החלטת ממשלה ותיקון החלטת ממשלה" (17.07.2023).

י"ד	2020 (תש"פ)	2024 (תשפ"ד)
מורים יוצאי אתיפיה המועסקים במערכת החינוך	709	1,180
עובדי הוראה ממוצא אתיפי בתפקידי ניהול וריכוז	99 (תשפ"א)	137

בשני היעדים שנמדדו נרשמה עלייה מספרית - במספר המורים יוצאי אתיפיה ישנה עלייה ממוצעת של יותר מ-100 מורים בשנה בין השנים 2020-2024, באופן העומד ואף עולה על היעד שהוצב בהחלטת הממשלה. באשר למספר עובדי ההוראה ממוצא אתיפי בתפקידי ניהול וריכוז, גם בנתון זה ניכרת עלייה, מ-99 בשנת 2020 ל-137 בשנת 2024.

2.3 מינהל חברה ונוער

לצד המטרות לצמצום פערים בחינוך הפורמלי, החלטת 787 הורתה למשרד החינוך לקדם את הרחבת ההשתתפות של יוצאי אתיפיה בתחומי החינוך הלא-פורמלי: חוגי העשרה לילדים, תנועות וארגוני נוער, פיתוח מנהיגות צעירה, הכנה לשירות משמעותי בצה"ל או שירות לאומי.

לצורך עמידה ביעדים שנקבעו גובשו התוכניות הבאות: תוכנית "מפתחות" - חוגי העשרה מסובסדים לתלמידי כיתות א'-ה' באמצעות החברה למתנ"סים; פיתוח וקידום של מנהיגות צעירה באמצעות סבסוד ההשתתפות בתנועות ובארגוני נוער וקורסי מש"צים ומד"צים; הכנת בני נוער לשירות משמעותי בצה"ל ובשירות הלאומי באמצעות תוכניות בבתי הספר וברשויות המקומיות; מלגות למשתתפים במכניות קדם צבאיות ובשנת שירות.

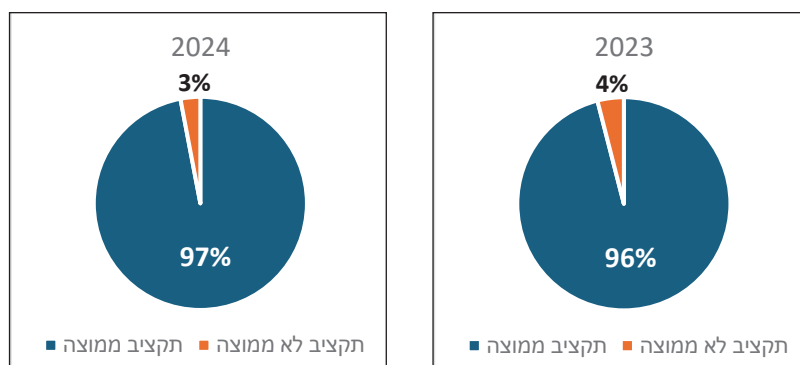
יעדי מינהל חברה ונוער

יעדים	2019	2024
ילדים המשתתפים בחוגים	4,800	3,450
משתתפים בתנועות ובארגוני נוער	8,600	9,525
מתנדבים לשנת שירות	88	54
משתתפים במכניות קדם צבאיות חצי שנתיות	220	126

מדדי ביצוע של תוכניות משרד החינוך

מדד	ביצוע - מספר משתתפים
"מפתחות" - תוכנית חוגי העשרה לכיתות א'-ו'	3,450
הכנה בית ספרית לשירות משמעותי	683
הכנה רשותית לשירות משמעותי	549
משתתפים בפיתוח מנהיגות צעירה (מש"צים, מד"צים)	303 (0.84% מכלל האוכלוסייה)
משתתפים בתנועות ובארגוני נוער	9,525 (1.37% מכלל האוכלוסייה)
מלגות למתנדבים במכניות קדם צבאיות ושנת שירות	296

מימוש תקציב - משרד החינוך

בשנת 2023 ניצל משרד החינוך 96% מתקציבו. תקציב זה נוצל ב-9 תוכניות שונות שהפעיל המשרד. בשנת 2024 זו התקציב לא נוצל במלואו לאור קיצוצים בזמן מלחמת "חרבות ברזל" ותוכניות שלא התקיימו. בשנת 2024 מיצוי התקציב עמד על 97%.

3. משרד הביטחון וצה"ל

א. יעדי משרד הביטחון וצה"ל

בבחינת חלק מהיעדים שהוגדרו בתחילת התוכנית נרשמו מגמות שיפור. היקף המשובצים בתפקידי איתור עלה מ-12% ל-23%, שיעור נפקדות הגברים ירד מ-31.9% ל-30% ושיעור העריקות בקרב גברים ירד מ-18% ל-16%. נתונים אלו מעידים על השתלבות בתפקידים איכותיים יותר ושיפור מתון בהסתגלות הגברים למסגרת, המשתקף בנתוני העריקות והנפקדות.

עם זאת, ישנם יעדים שניתן לזהות בהם מגמה שלילית. שיעור הקצינים והקצינות בקרב יוצאי אתיופיה ירד בשנים 2020-2024, שיעור הנשירה בקרב נשים וגברים עלה, שיעור נפקדות הנשים עלה מ-14.7% ל-15.3% ושיעור עריקות הנשים עלה מ-5% ל-6%.

יעדים	2020	2023
שיעור הקצינים (מתוך כלל החיילים יוצאי אתיופיה)	2.8% (גברים כלל האוכלוסייה)	1.9% (גברים כלל האוכלוסייה)
שיעור הקצינות (מתוך כלל החיילות יוצאות אתיופיה)	4.6% (נשים כלל האוכלוסייה)	3.1% (נשים כלל האוכלוסייה)

יעדים	2020	2023
היקף המשובצים בתפקידי איתור	12%	23%
שיעור נשירה בקרב גברים	14.6%	20.6%
שיעור נשירה בקרב נשים	5.2%	11.6%
שיעור נפקדות גברים	31.9% (כלל האוכלוסייה 10.9%)	30% (כלל האוכלוסייה 9.1%)
שיעור נפקדות נשים	14.7% (כלל האוכלוסייה 3.8%)	15.3% (כלל האוכלוסייה 3.5%)
שיעור עריקות גברים	18% (כלל אוכלוסייה 6%)	16% (כלל אוכלוסייה 4%)
שיעור עריקות נשים	5% (כלל האוכלוסייה 1.2%)	6% (כלל האוכלוסייה 1.3%)

4. משרד הרווחה והבטחון החברתי

משתתפים בתוכניות המופעלות במשרד הרווחה והבטחון החברתי

תוכנית	משתתפים	רמת ביצוע
הכשרות לאנשי מקצוע	524	בוצע במלואו
משפחה תומכת	221	בוצע במלואו
עו"ס מתכלל ומלווה משפחה	44 (מתוך 56 תקנים)	בוצע באופן חלקי
תוכניות להגדלת השילוב בשירותי הרווחה	9,771	בוצע במלואו
טיפול בטרומה לעולים מאתיופיה דרך סודאן	70	בוצע במלואו

כמתואר בטבלה, משרד הרווחה והבטחון החברתי עמד ברוב יעדי הביצוע שלו למול התוכניות, ומרבית התוכניות בוצעו במלואן. בחלק מהתוכניות עמד מספר המשתתפים הסופי אף מעבר למספר המשתתפים המתוכנן. עם זאת, ולמרות מספר המשתתפים הגבוה מהמתוכנן, המשרד לא ניצל במלואו את תקציבו בתוכניות השונות, כיוון שיש קושי באיוש תקנים של עובדים סוציאליים.

ב. יעדי משרד הרווחה והבטחון החברתי

בהחלטת הממשלה 787, משרד הרווחה הונחה לפעול לקיום תוכניות המקדמות את היעדים הבאים:

- שיקום משפחות הנזקקות לשירותי רווחה, במטרה שמספר מקבלי השירות במחלקות לשירותים חברתיים יהיה בהתאם לשיעורם באוכלוסייה;

- שילוב משפחות, נערים וצעירים יוצאי אתיופיה בכלל שירותי הרווחה על פי צורכיהם;

● הנגשת שירותים ייעודיים לאוכלוסייה מבוגרת בעלת חסמים שפתיים;

● הרחבת המענים בקהילה הניתנים לילדים בסיכון ולמשפחותיהם במטרה להימנע מהוצאה למסגרת חוץ-ביתית;

● צמצום מעורבות נערים ונערות בפלילים ותמיכה במשפחותיהם;

● מתן סיוע לאוכלוסיית יוצאי אתיופיה שעלו דרך סודן ומתמודדים עם האתגרים החברתיים והנפשיים המלווים אותם.⁸

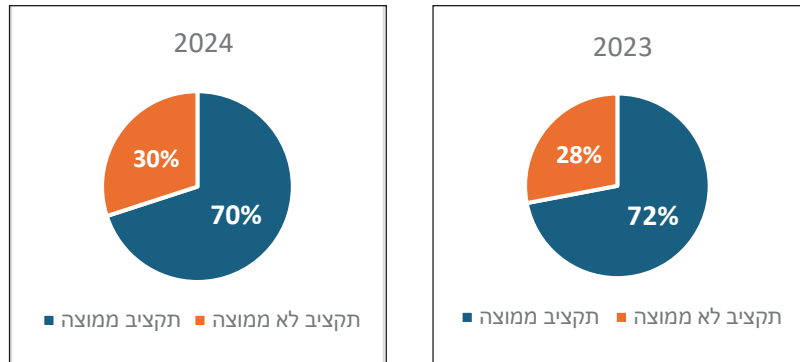
מתוך הרצון לצמצם את התוכניות הייחודיות ליוצאי אתיופיה ולהטמיע את פעילות השילוב של יוצאי אתיופיה במענים האוניברסליים, הכוללים מרכזים טיפוליים בקהילה - הגדיר משרד הרווחה את המעבר מתוכנית ליישום מדיניות, והחל משנת 2021 שונה מודל העבודה עם אוכלוסייה זו. כך, התוכנית הורחבה ל-23 רשויות שמונה. תה בהן מנהלת תוכנית במחלקות לשירותים חברתיים ואישיים ומלווי משפחות לסיוע במיצוי זכויות. מטרתם הייתה לצמצם את שיעור ההוצאה של ילדים מהבית ולהגביר את הצריכה של שירותי הרווחה האוניברסליים על ידי יוצאי אתיופיה, בהתאם להחלטת הממשלה.

ניתן לראות, כי אכן הייתה עלייה חדה במשפחות וביחידים המשולבים בשירותי הרווחה הקיימים בקהילה, כלומר שילוב בתוכניות שאינן ייחודיות לישראלים יוצאי אתיופיה. עם זאת, בשנת 2024 ניתן לזהות עלייה במספר הילדים שהוצאו למסגרות חוץ-ביתיות ואומנה ועלייה באחוז יוצאי אתיופיה המטופלים בשירות המבחן לנוער. כלומר בהקשר זה, היעד טרם הושג. אנו מעריכים שהמציאות המורכבת של כלל החברה הישראלית בשנים האחרונות, ובתוכה התמודדות עם נגיף הקורונה ומלחמת "חרבות ברזל", אינה פוסחת על ישראלים יוצאי אתיופיה ומשפיעה על מצבם בכל תחומי החיים. שירותי הרווחה מתמודדים כיום עם הידרדרות במצבם הנפשי של ילדים ובני נוער ללא קשר למוצאם. הגידול במספר המשפחות המשולבות בשירותי הרווחה בקהילה מעיד על מגמה בולטת של הנגשת השירותים ליוצאי אתיופיה ועל מיצוי זכויותיהם.

ייעדים	2019	2024
ילדים המוצאים מבתיים למסגרות חוץ-ביתיות ואומנה	491	643
אחוז יוצאי אתיופיה המטופלים בשירות המבחן לנוער	1.5%	2.4%
משפחות ויחידים המשולבים בשירותי הרווחה הקיימים בקהילה (תוכניות לא ייחודיות)	3,120	9,986

8 החלטת ממשלה 787 - "מדיניות ממשלתית לשילובם של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי בחברה הישראלית - המשך הפעלת תוכניות משרדי הממשלה, הארכת תקופת פעילותו של מטה היישום ותיקון החלטת ממשלה ותיקון החלטת ממשלה" (17.07.2023).

מימוש תקציב משרד הרווחה והבטחון החברתי

משרד הרווחה מיצה כ-72% מתקציב התוכנית ב-2023, ו-70% מתקציב התוכנית ב-2024. אי ניצול התקציב נובע בעיקר מתחלופת כוח אדם וקושי באיוש תקנים על ידי עובדים סוציאליים (קיים מחסור גדול של עובדים סוציאליים במחלקות לשירותים חברתיים).

3. משרד הבריאות

בשנת 2023 הפעיל משרד הבריאות תוכניות לקידום בריאות בקהילה באופן פנימי ללא תמיכה נוספת במסגרת החלטת ממשלה 787. המשרד פעל באופן מתמשך לפיתוח ולהרחבה של מענים לקידום הבריאות בקרב יוצאי אתיופיה, במטרה לצמצם פערים בריאותיים ולהבטיח שירותי בריאות מותאמים תרבותית ואיכותיים. בדומה לכך, המשיכה גם הפעילות בתחום העלאת המודעות לצמצום ולמניעה של התפשטות מחלות זיהומיות (סדנאות הסברה והכשרות על שחפת HIV-), ובמסגרתה מתן טיפול למניעת שחפת באתיופיה טרם עלייה, עידוד לשמירה על היגיינת הפה בקרב פעוטות ב"טיפות חלב" במרכז הארץ, המשך תוכניות וסדנאות הסברה על שמירה ועידוד לאורח חיים בריא בקהילה בפריסה ארצית ועוד.

כמו כן גובשה הוועדה בשנת 2023, במטרה לייעץ למשרד לגבי תעדוף התוכנית בשילוב אנשי הקהילה. ביחד עם הוועדה גובשה תוכנית מקיפה להתמודדות עם האתגרים הייחודיים של הקהילה, תוך התחשבות במאפייניה התרבותיים והחברתיים. נוסף על כך, היעדים אשר הושגו ונכתבו לשנת 2024 הינם בראיית המלצותיה של הוועדה.

א. תוכניות משרד הבריאות, 2024

תוכנית	רמת ביצוע
עידוד פעילות גופנית ואורח חיים בריא	בוצע מעבר למתוכנן
הכנה לקליטת עלייה	בוצע מעבר למתוכנן
מניעה וטיפול ב-HIV	בוצע חלקית
מניעה וטיפול בשחפת	בוצע חלקית
גישור בבית חולים	בוצע במלואו
תוכניות ליווי בריאות הנפש ומניעת התמכרויות	בוצע מעבר למתוכנן
מלגות לסטודנטים לפסיכולוגיה	בוצע חלקית
בריאות האישה והנערה	בוצע חלקית
תוכנית למניעת אובדנות	בוצע חלקית
מוקד "קול הבריאות"	בוצע במלואו
ליווי והדרכה של הורים בנושא בריאות השן	לא תוכנן ובוצע

כפי שניתן לראות מהנתונים בטבלה שלעיל, חלק מהפעולות בוצעו במלואן או מעבר למתוכנן, כולל מענים לקהילה בתחום בריאות הנפש, תוכניות בקהילה לקידום אורח חיים בריא ומניעת מחלות ופעולות להתאמה תרבותית ושפתית. ישנן פעולות שבוצעו באופן חלקי, זאת, בין היתר, לאור עיכוב בהעברת התקציבים מטעם המטה ודחיית חלק מהפעילויות לשנת 2025.

בתוכניות למניעה וטיפול בשחפת, חלק מהפעילויות בוצעו כמתוכנן, כגון פעילות מגשרים למניעה וטיפול בשחפת. עם זאת, התוכנית לקמפיין בנושא חיסון BCG הועברה לביצוע בשנת 2025 בשל עיכוב בהעברת התקציב לשנת 2024. מרבית הפעולות במסגרת התוכנית למניעת אובדנות בוצעו, וישנה ציפייה שלאחר הכשרות המנחים, וקידום קמפיינים וסרטונים בנושא תהיה עלייה בהיקף הפעילות בשנים הבאות.

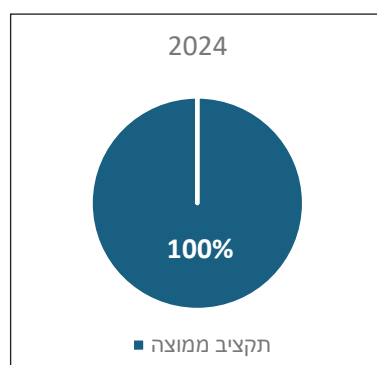
לטובת קידום בריאות האישה והנערה, הוקמה תוכנית ארצית של עובדים סוציאליים לליווי נערות לוועדות הפסקת הריון ולצמצום הפלות חוזרות. התוכנית התקיימה בחמישה בתי חולים, נוסף על שני פרויקטים שהתקיימו במחוז מרכז וצפון בליווי מתאמות HIV. נוסף על כך, נכנסה לסל בדיקת הסקר BRCA 1,2 והופעל מהלך שיתוף ציבור, שבעקבותיו ביצע המשרד את ההנחיות לעידוד ביצוע בדיקת הסקר בקופות החולים, לצד יצירת דפי מידע בשפה האמהרית. במהלך החודשים הקרובים יועלו קמפיינים וייערכו אירועים נקודתיים ברשויות שונות לעידוד בדיקת הסקר ובדיקות סקר נוספות לגילוי מוקדם של סרטן השד, כגון ממוגרפיה.

ב. יעדי משרד הבריאות

יעדים	2019	2024
הקמת ועדה מלווה	-	הקמת ועדה על ידי מנכ"ל משרד הבריאות ב-2023; הוועדה כתבה המלצות ליעדים עתידיים והמשיכה ללוות את התוכנית במשרד ב-2024
מינוי פרויקטור להובלת התוכנית	יעד שנקבע במסגרת הוועדה המלווה	מינוי ב-2024
מגשרים הפועלים במערכת הבריאות (מספר משרות)	21	נוספו 19 בקופות החולים; פורסם מבחן תמיכה לגיוס מגשרים נוספים ב-2025
מערך הנגשה לשונית ומיצוי זכויות	-	מוקד "קול הבריאות" מונה כ-3 מתורגמנים לשפה האמהרית ו-2 לשפה הטיגרית

במהלך השנים 2023-2024 פעלה ועדה מייעצת למשרד הבריאות במיקוד, הכוונה והנגשה לקהילת יוצאי אתיופיה. הוועדה קבעה יעדים ומטרות לתוכנית מקיפה, שמשרד הבריאות מקדם כעת, כולל יצירת מערך הנגשה לשונית ומיצוי זכויות, ובתוכו מערך המגשרים, צמצום והורדה של התחלואה במחלות כרוניות, התאמת תכנים במערך בריאות הנפש והפחתת האשפוזים, קידום בריאות האישה בדגש על הפחתת הפסקות הריון לא רצוי והעלאת מודעות לסרטן השד, מענה לגילוי CVA ולתוכנית מותאמת לשיקום, ובניית מודל להגברת האמון בין הקהילה למערכת הבריאות. התוכנית מובלת על ידי פרויקטורית ייעודית לנושא, והיעדים שנקבעו מהווים בסיס לתוכנית עבודה ב-2024-2026.

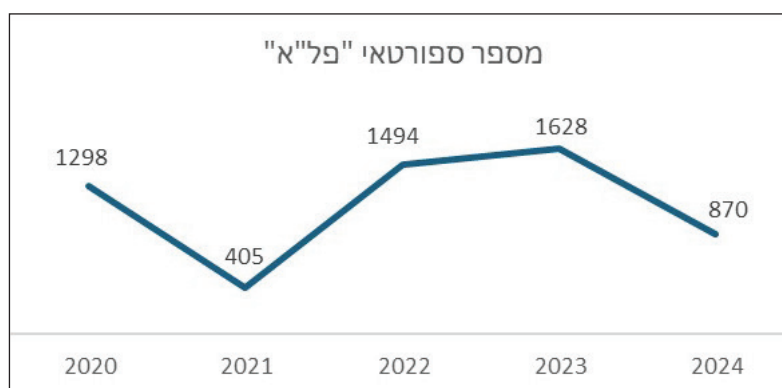
מימוש תקציב משרד הבריאות

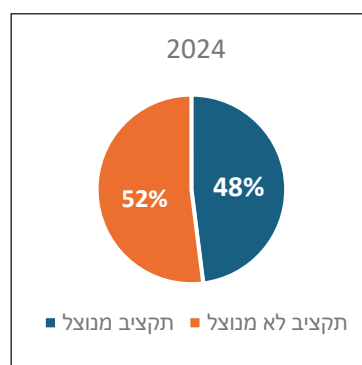
4. משרד התרבות והספורט

א. תוכניות המופעלות על ידי משרד התרבות והספורט

משרד התרבות והספורט אמון על הפעלת תוכנית אחת, והיא תוכנית "פל"א, לשילוב ילדים ובני נוער יוצאי אתיופיה בספורט הישראלי. תוכנית זו פעלה ב-2024 ב-20 רשויות מקומיות, עם 294 קבוצות ב-19 ענפי ספורט שונים. התוכנית הייתה במגמת צמיחה בשנים האחרונות, אך בשנת 2024 הייתה ירידה במספר המשתתפים.

מימוש תקציב משרד התרבות והספורט

בשנת 2024 תקציב המשרד לא נוצל במלואו. זאת בעיקר לאור אי חידוש התקשרות של המשרד עם הגוף המפעיל את תוכניות הספורט ברשויות המקומיות. המשרד פרסם לאחרונה "קול קורא" חדש, ועם השלמת התהליך המכרזי תתאפשר התנעה מחודשת של התוכניות ב-2025.

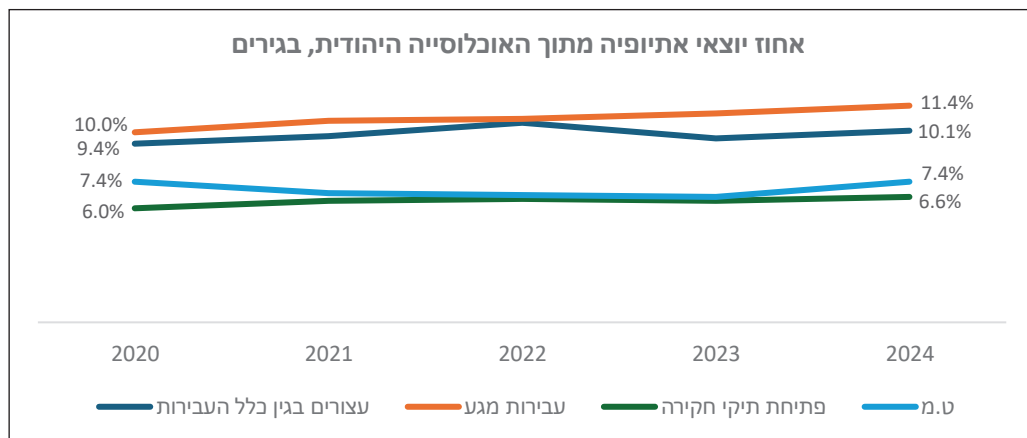
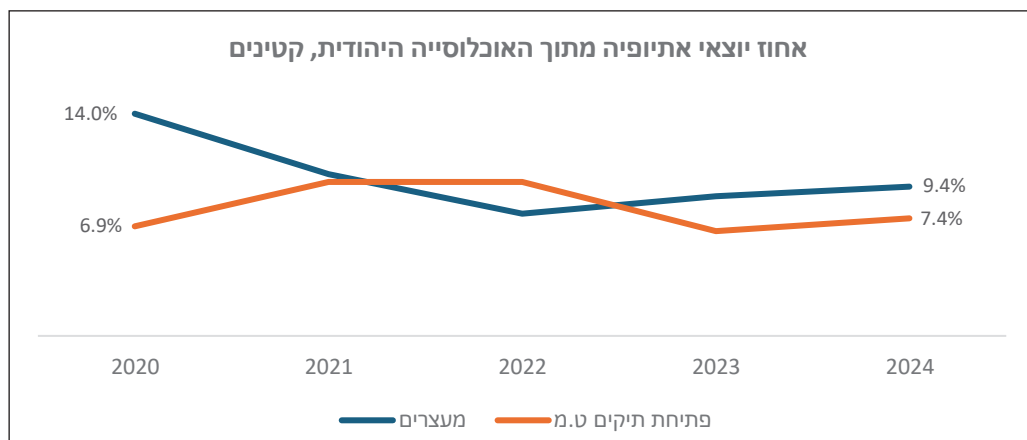
5. המשרד לביטחון לאומי

המשרד לביטחון לאומי אמון על הכוונת גופי המשרד (משטרת ישראל והרשות לביטחון קהילתי) בביצוע התוכנית ועל הבקרה בנוגע לסטטוס הביצוע.

5.1 משטרת ישראל

א. יעדי משטרת ישראל

בחינת נתונים כמותיים ביחס לבגירים וקטינים מעלה תמונה של התקדמות גדולה בחלק מהתחומים, לצד התקדמות מוגבלת בתחומים אחרים. בעוד ששיעור מעצר הקטינים יוצאי אתיפיה קטן בהדרגה בשנים האחרונות, לצד עלייה בהפניה להליכים חלופיים, בשנת 2024 נרשמה מגמת עלייה. באשר לבגירים, נמדדה עלייה בכלל הפרמטרים הרלוונטיים (מעצרים באופן כללי, מעצרים בשל עבירות מגע, פתיחת תיקי חקירה), לצד קיפאון בשיעור ההפניות להליכי טיפול מותנה.

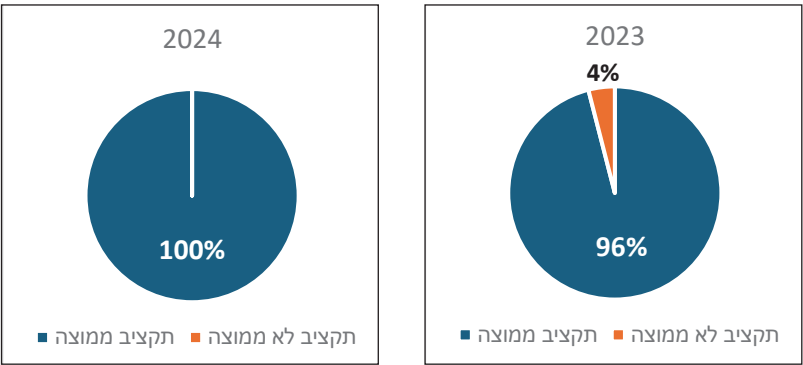

השתלבות יוצאי אתיופיה בתפקידים בכירים במשטרת ישראל

סוג התפקיד	2020	2024
מספר המגויסים יוצאי אתיופיה	57 (4.2% מגיוס באוכלוסייה הכללית)	82 (2.4% מהגיוס באוכלוסייה הכללית)
נגדים יוצאי אתיופיה	720 (3.5%)	750 (3.4%)
קצונה זוטרה	72 (1.3%)	98 (1.8%)
קצונה בכירה	3 (0.34%)	4 (0.4%)

בנושא גיוס יוצאי אתיופיה לעבודה במשטרה, הוצב יעד של גיוס 3% יוצאי אתיופיה מתוך מחזור גיוס שנתי. על אף עלייה מספרית במספר המגויסים בין 2020 ל-2024, לאור הגידול המשמעותי בהיקף הגיוסים למשטרה בשנים האחרונות - החלק היחסי של יוצאי אתיופיה קטן, ועומד על 2.4% מתוך מחזור הגיוס ב-2024 - עדיין גבוה מחלקם באוכלוסייה, אך נמוך מהיעד שהוגדר.

מימוש תקציב משטרת ישראל

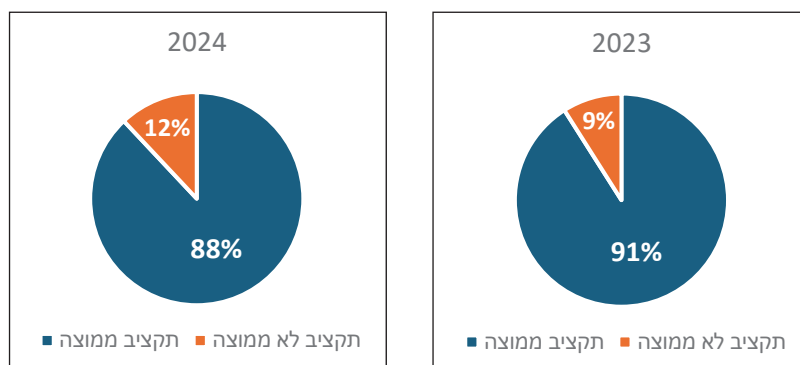

5.2 הרשות לביטחון קהילתי

בהחלטת ממשלה 787 הוגדרו היעדים הבאים: הגברת תחושת הביטחון האישי של יוצאי אתיופיה; חיזוק האמון בין המשטרה לבין יוצאי אתיופיה; חיזוק החוסן הקהילתי בשכונות שבהן ריכוז גבוה של יוצאי אתיופיה; התמודדות עם תופעות סיכון; הכשרות והתמקצעות כוח אדם בנושא עבודה מודעת הקשר ורגישות בין-תרבותית. לשם כך הופעלו התוכניות הבאות:

תוכנית	משתתפים (2024)	רמת ביצוע
סדנאות והרצאות להורים	650	בוצע
סדנאות מניעה והעצמת בני נוער	2,120	בוצע
יצירה וחיזוק של מנהיגות והעצמת צעירים	150	בוצע
העצמת נשים כמובילות שינוי בתוך הקהילה	150	בוצע
חיזוק הקשר בין הילדים להוריהם	260	בוצע
התנדבות וסיירת הורים	200	בוצע
התנהלות כלכלית נכונה	300	בוצע
פעולות לשיתוף פעולה עם המשטרה	330	בוצע
אירועים קהילתיים מרכזיים	2,650	בוצע
הכשרות אנשי מקצוע	200	בוצע

מימוש תקציב הרשות לביטחון קהילתי

הרשות לביטחון קהילתי מיצתה 91% מהתקציב שהוקצה לה בתוכנית בשנת 2023, ו-88% מהתקציב בשנת 2024. זאת, לנוכח אתגרי המלחמה, קבלת אישור תקציבי באיחור רב ואי ביצוע בכמה יישובים.

6. המועצה להשכלה גבוהה

א. תוכניות המופעלות על ידי המועצה להשכלה גבוהה

בשנת 2016 קיבל מל"ג ות"ת את האחריות והסמכות לקידום סטודנטים יוצאי אתיופיה החל מהשלב הטרם אקדמי והתואר הראשון, המשך בתארים המתקדמים ועד לקליטתם כסגל באקדמיה. החל מ-2020 עברו למל"ג ות"ת גם מערכי המלגות ליוצאי אתיופיה. לצורך קידום מטרות אלו, קידמה מל"ג את התוכניות הבאות:

תוכנית	משתתפים	רמת ביצוע
משתתפים יוצאי אתיופיה בתוכנית "הישגים"	513	בוצע
מלגות לסטודנטים לתואר ראשון	1,672	בוצע
מלגות לסטודנטים לתואר שני	203	בוצע
מלגות הצטיינות (תואר שני מחקר, דוקטורט, בתר דוקטורט וקליטת סגל)	7	בוצע

ב. יעדי המועצה להשכלה גבוהה

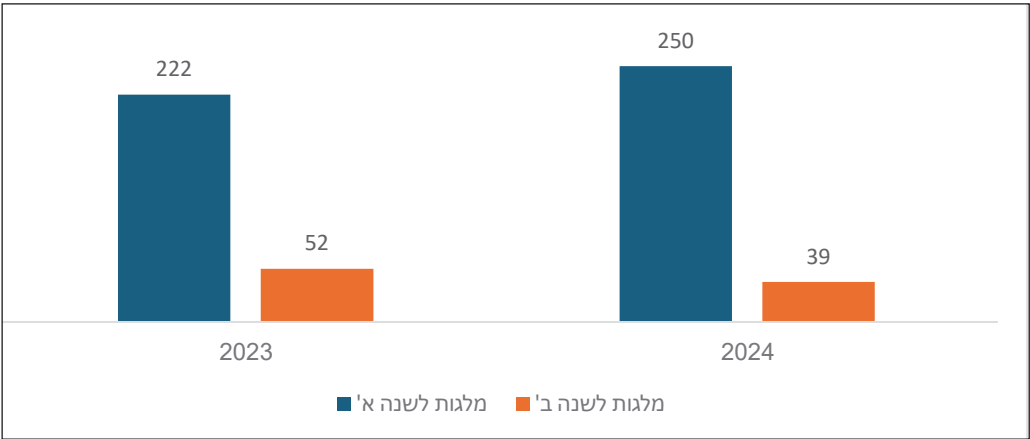
יעדים	2020 (תש"ף)	2024 (תשפ"ד)
שיעור הסטודנטים יוצאי אתיופיה לתואר ראשון	1.52%	1.37%
מספר הסטודנטים יוצאי אתיופיה	4,092	4,599
שיעור בוגרי תואר ראשון יוצאי אתיופיה	1.11%	1.17%
מספר הבוגרים יוצאי אתיופיה	844	1,024

על אף שמירה על רף של יותר מ-1.5% בשנים 2020-2023, בשנת הלימודים תשפ"ד ירד שיעור יוצאי אתיופיה ל-1.37% - עדיין נמוך מחלקם באוכלוסייה. נתונים מפורטים לגבי השתלבות יוצאי אתיופיה בהשכלה הגבוהה ניתן למצוא בפרק 2 לעיל.

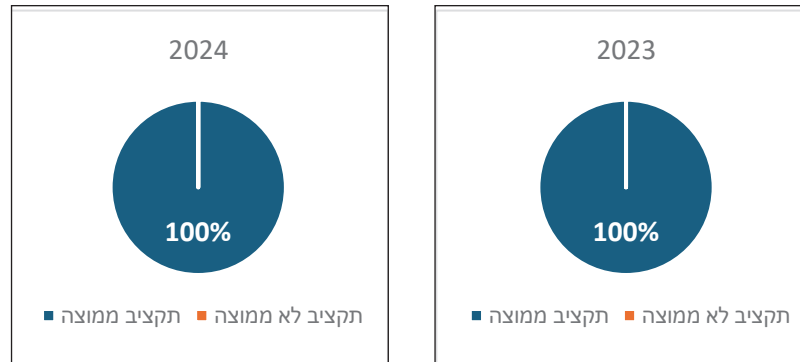
7. משרד ההתיישבות

א. תוכניות המופעלות על ידי משרד ההתיישבות

משרד ההתיישבות מפעיל תוכנית אחת, שעניינה מתן מלגות למכינות קדם צבאיות עבור חניכים יוצאי אתיופיה המשתתפים בהן. בשנים 2023-2024 ניתנו בסך הכול יותר מ-470 מלגות לשנה א', וגם יותר מ-90 מלגות לחניכי שנה ב'. בשנת 2024 מספר חניכי שנה ב' שקיבלו מלגות קטן ביחס לשנה הקודמת, וזאת לאור גיוס מוקדם של חניכי שנה ב' עקב מלחמת "חרבות ברזל".

מימוש תקציב משרד ההתיישבות

בשנים 2023 ו-2024 השלים משרד ההתיישבות 100% מהתקציב שהוקצה לו מכוח התוכנית.

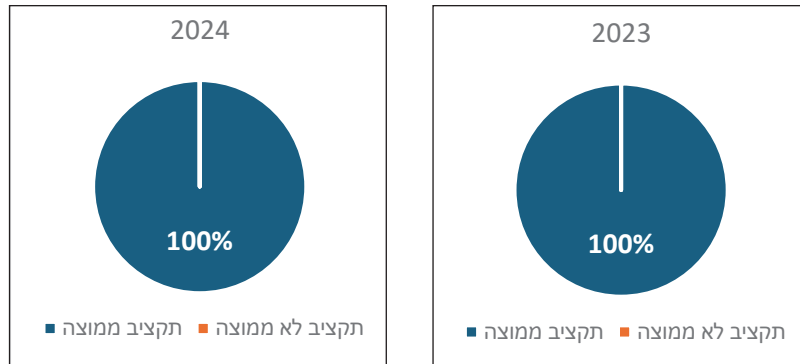
8. משרד הבינוי והשיכון (הרשות להתחדשות עירונית)

בשנים 2023-2024 מיצתה הרשות להתחדשות עירונית 100% מהתקציב שהוקצה לה מכוח התוכנית, שעיקרו יועד להפעלת מינהלות שכונתיות להתחדשות עירונית. המינהלות השכונתיות פועלות לקידום תהליכי התחדשות עירונית בשכונות ולחיזוק החוסן הקהילתי של התושבים. הן מהוות גורם מתאם וניטרלי בין המדינה, הרשויות המקומיות, היזמים והתושבים, ומספקות מידע, ליווי והנגשת זכויות לאורך כל התהליך. פעילותן כוללת בניית אמון עם התושבים באמצעות הסברה, סיוע בהתארגנות הדיירים ובחירת נציגויות, ליווי משפטי וארגוני ופיתוח קהילה פעילה באמצעות פורומים ויוזמות קהילתיות. בכך הן תורמות למימוש התחדשות עירונית הוגנת, שקופה ומבוססת אמון, ולחיזוק תחושת השייכות והמעורבות של התושבים בשכונותיהם.

תוכניות המופעלות על ידי הרשות להתחדשות עירונית

תוכנית	מספר תוכניות	רמת ביצוע
התחדשות עירונית - הקמה והפעלה של מינהלות שכונתיות להתחדשות עירונית	3	בוצע

מיצוי תקציבי של משרד הבינוי והשיכון

חלק רביעי: יישום התוכנית הממשלתית ברשויות המקומיות

הרשויות המקומיות מהוות חולייה מרכזית ביישום התוכנית ובהצלחה בהשגת יעדיה. מקבלי השירות הם תושבי הרשויות המקומיות, והרשויות אמונות על מתן חלק גדול מהשירותים לאזרחים. ברשויות המקומיות גם מתאפשרת ראייה כוללת של צורכי התושבים בתחומים השונים, ושילוב בין התוכניות שמפעילים המשרדים השונים כחלק מהתוכנית הממשלתית ומחוצה לה. עם הקמתו, יזם המטה כנסים אזוריים, שבהם נדונה התוכנית עם אנשי מקצוע מהרשויות המקומיות הנדרשות ליישם אותה. בכנסים נדונו אבני היסוד ומרכיבי התוכנית, ונמסר לכל רשות מידע מרוכז על כלל הפעולות בתחומה.

בשנים 2023-2024 המשיכו הרשויות המקומיות לקדם את התוכניות שבוצעו בשנים שלפני כן, ו-26 רשויות מקומיות פעלו ליישם 107 תוכניות לקידום אוכלוסיית יוצאי אתיופיה, כשפועל בוצעו 80 תוכניות (כ-75%).

1. המערך לתכלול התוכנית ברשויות המקומיות

הרשויות המשיכו לעבוד על פי מתווה העבודה שגובש בוועדה הבין-משרדית ולבצע את 5 המשימות שהוטלו עליהן:

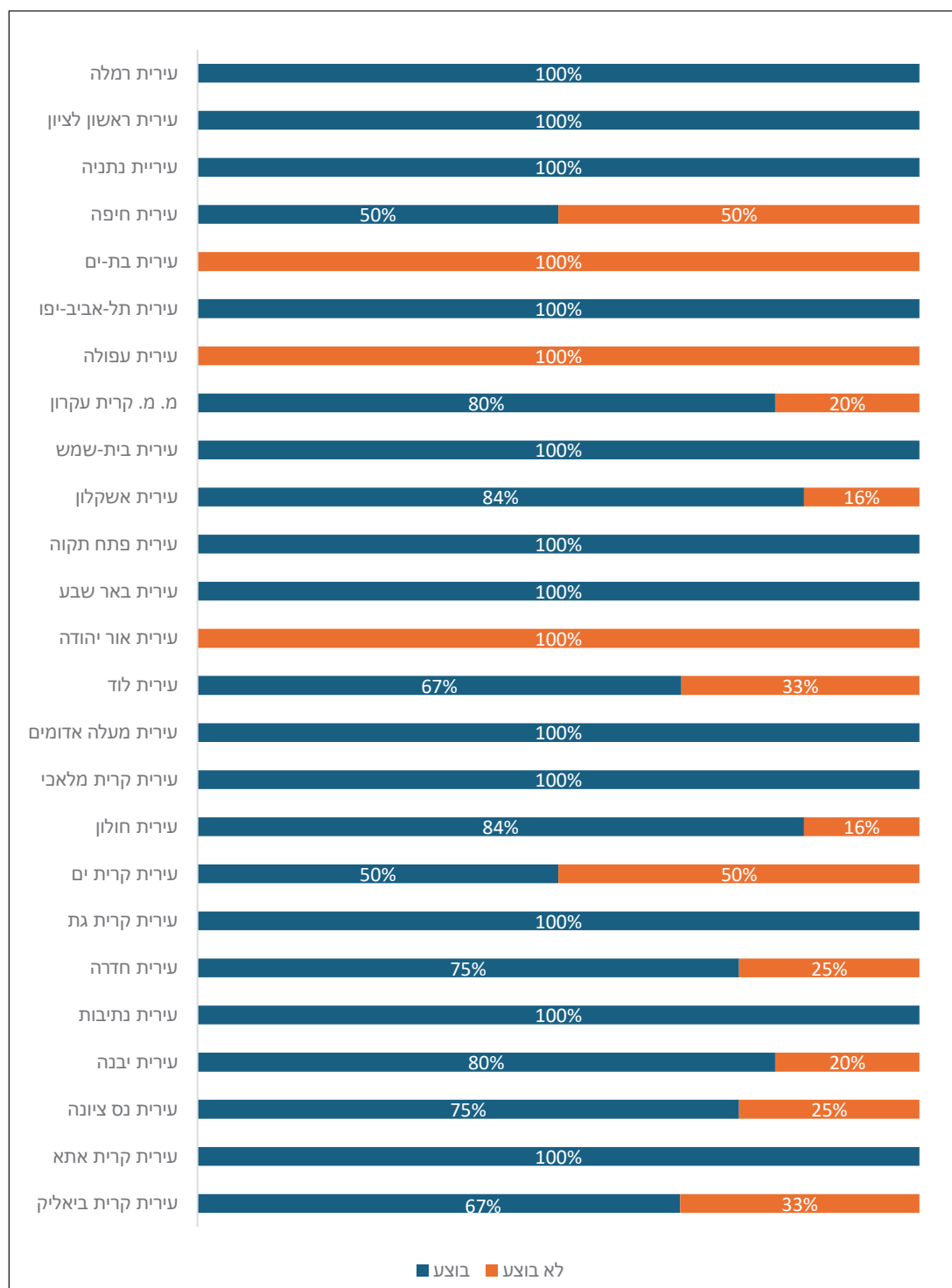
- **מינוי מתכלל רשות**, שיוביל את התפיסה הרשותית לשילוב יוצאי אתיופיה, נוסף על יישום התוכניות הייחודיות שנכללו בתוכנית שגיבשה הרשות;
 - **מינוי ועדה רשותית בין-ארגונית**, שמטרתה לשמש פורום בין-מקצועי לנושאים הקשורים לשילוב יוצאי אתיופיה ברשות המקומית, ביצוע מעקב אחר התוכניות הפועלות ברשות המקומית ובחינת מצבם של יוצאי אתיופיה ברשות המקומית במגוון תחומים;
 - **ביצוע בקרה תקופתית** על הפעולות של התוכנית הממשלתית, המופעלות בתחומי הרשות המקומית;
 - **ביצוע מיפויים ושימוש במידע** כבסיס לבחירת סוגיות לטיפול ולגיבוש תוכניות;
 - **גיבוש ויישום של תוכנית רשותית ייחודית**, הכוללת שינויים בדרכי הפעולה של המענים הניתנים על ידי הרשות המקומית, ותכנון מענים נוספים לקידום מימושן של אבני היסוד של תוכנית-העל.
- כחלק ממהלך רוחבי של המטה להפקת לקחים, חילוץ תובנות ורצון לטייב מהלכים וממשקים פעל המטה לשיפור מנגנון ומודל ההפעלה של התוכנית ברשויות המקומיות ולייעולו. לצד זה, ביולי 2024 פורסם דו"ח של **משרד מבקר המדינה**, העוסק בפעולות של הרשויות המקומיות לשילוב ולהכללה של יוצאי אתיופיה בחברה בשנים 2018-2022.

בעקבות ממצאי הדו"ח פעל המטה לתיקון הליקויים ולשיפור הפעילות ברשויות המקומיות, בהיבטים הבאים:

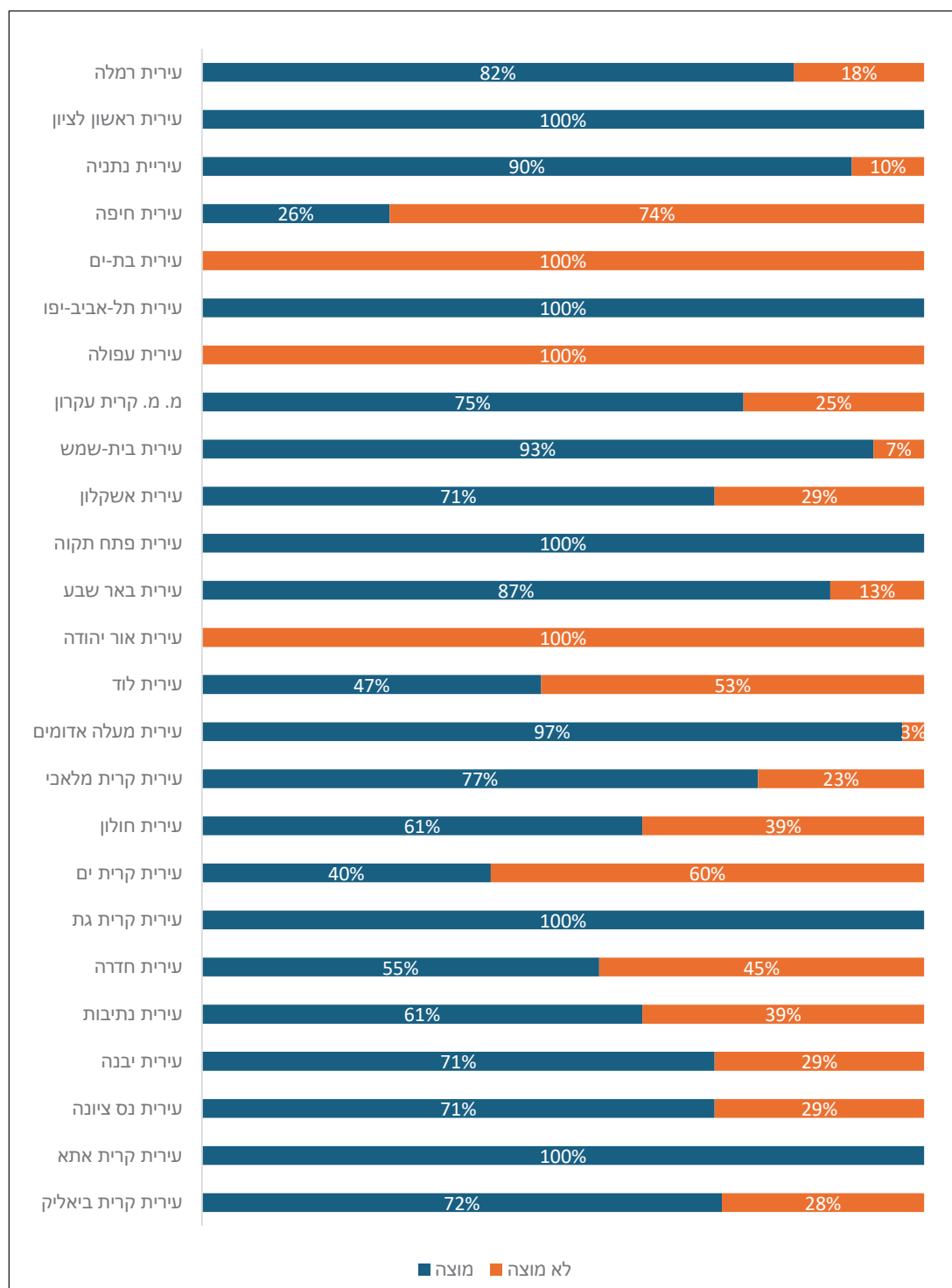
- **לטובת שיפור עבודת המתכללים, נערך כנס ארצי למתכללי הרשויות המקומיות** במסגרת תוכנית העבודה לשנת 2024 לשילוב יוצאי אתיופיה, בדגש על נוהלי עבודה וחידוד הגדרת התפקיד של המתכלל הרשותי. בנוסף, המטה עובד על הפקת חוברת נהלים עדכנית בהתאם לצורכי השטח;
- המטה פעל **להידוק הבקרה על התוכניות השנתיות**. הרשויות נדרשות לדווח על תוכניות הכוללות את כלל היבטי הפעילות של הרשות המקומית, והדיווחים צמודים לפרוטוקול של ועדת הרשות;
- המטה פעל לשיפור הבקרה והמעקב אחר כלל הרשויות באופן שוטף, בדגש על מימוש התקציב והפקת תובנות על התקדמות התוכניות. מעקב זה מתבצע על ידי סיורים שוטפים של המטה ברשויות המקומיות ומפגשים עם מקבלי ההחלטות ברשויות. כמו כן נערך כנס רב-מגזרי בהשתתפות נציגי רשויות שונות ומשרדים אשר נחשפו לכלל פעילויות המטה;
- המטה הציב בעדיפות עליונה את **נושא שיתוף הציבור**, לטובת שילובם המיטבי בחברה של כלל יוצאי אתיופיה. המטה שוכר את שירותיו של ארגון "דרך פורייה", אשר **מכשיר אנשי מקצוע ותושבים ברשויות השונות לקידום תהליך של שיתוף ציבור**, כמפורט בפרק א' לעיל. זאת כדי לחשוף כמה שיותר מאוכלוסיית יוצאי אתיופיה ברשויות לפעילויות המיועדות להם ברשות המקומית;
- המטה פועל מול נציגי הרשויות המקומיות במסגרת הוועדות הרשותיות של התוכנית, ומעביר לרשות המקומית **בקשה מפורשת לתת מענה בתחום התעסוקה האזרחית בתוך הרשות עצמה**. המטה פועל להגדלת שיעור ההעסקה של יוצאי אתיופיה ברשויות המקומיות, תוך קידום ייצוג הולם ושילוב בתפקידים מגוונים;
- בנוסף, פעל המטה כמפורט בסעיף 1 לעיל לקידום ההטמעה של המודל **לצמצום הטיית בשירותים חברתיים** ברשויות המקומיות, תוך ביצוע פיילוט בכמה רשויות שצפוי להתרחב בשנה הבאה.

2. ביצוע פעולות התוכנית ברשויות המקומיות בשנים 2023-2024

התרשים הבא מציג את תמונת המצב הכוללת של יישום הפעולות ברשויות המקומיות לשנים 2023-2024. ניתן לראות, כי מלבד 3 רשויות (בת ים, עפולה ואור יהודה), שאמנם הכינו תוכניות עבודה אך לא ביצעו אותן בפועל, שאר הרשויות ביצעו לפחות 50% מהתוכניות שתוכננו, כאשר רבות מהן הגיעו לשיעורי ביצוע גבוהים של 70% ויותר.

גם בבחינה של שיעור המיצוי התקציבי, ניכר כי רוב הרשויות מיצו יותר מ-50% מהתקציב שהוקצה להן במסגרת התוכנית, כאשר שיעור המיצוי הממוצע עומד על 64%. המטה פועל מול הרשויות, בין היתר באמצעות האמצעים שהוזכרו לעיל, על מנת להביא לעלייה בשיעור המיצוי בשנים הבאות.

סיכום ומבט לעתיד

התוכנית לשילוב יוצאי אתיופיה המשיכה להציג הישגים בשנים 2023-2024.

מבחינת השפעות התוכנית הממשלתית בתחומי החיים השונים - עולה תמונה מורכבת, המשלבת הישגים משמעותיים לצד אתגרים מתמשכים; בתחום החינוך נרשם שיפור ניכר באיתור מחוננים ומצטיינים (מ-81 ל-292 תלמידים) ובהשתלבות בהשכלה גבוהה, אך הפער בבגרות איכותית נותר גדול. בתעסוקה, שיעורי ההעסקה גבוהים, אך פערי השכר עמוקים (הכנסה נמוכה ב-20% מהממוצע). בתחום המשפחה והקהילה חלה התקדמות בצמצום מעצרי קטינים, אך עדיין נרשמים שיעורי פשיעה גבוהים וחסמים בגישה לשירותים.

המטה לשילוב יוצאי אתיופיה פעל בשנים אלו במציאות מורכבת של מלחמת "חרבות ברזל" ועיכובים תפעוליים משמעותיים, אך למרות זאת **הצליחה התוכנית לשמור על שיעורי ביצוע גבוהים של כ-90% במשרדי הממשלה וכ-75% ברשויות המקומיות** ולקדם גידול במספר התוכניות מ-41 ב-2023 ל-63 ב-2024, לרבות חזרת משרד הבריאות לפעילות מלאה.

שני פרויקטי הדגל שקודמו בתקופה זו - שיתוף הציבור ברשויות המקומיות וצמצום הטיות בשירותים חברתיים - מציגים מודל חדשני למעבר ממענים ייחודיים לשילוב מבני ומערכתי. למידה וחילוץ תובנות מתמשכים לאורך הדרך, לצד למידה של ממצאי דו"ח מבקר המדינה מיולי 2024 - הובילו לחיזוק מנגנוני הבקרה והליווי, ובמקביל הצביעו על הצורך בהמשך הפיתוח של כלי מדידה איכותיים ובהעמקת מדידה מבוססת תוצאות. האתגרים שעלו מהתקופה הנסקרת מדגישים את הצורך בגמישות תפעולית גדולה יותר, בחיזוק התיאום הבין-משרדי ובפיתוח יכולות ההתמודדות עם משברים ללא פגיעה במענים ארוכי הטווח.

החלטת ממשלה 3243 לשנים 2025-2026 היוותה **הזדמנות לתרגום הלקחים שנלמדו להמשך קידום התוכנית באופן מיטבי ומתקדם**. הדגשים על הקמת מערך מידע בין-משרדי, פיתוח מדדי תוצאה מתקדמים והטמעה מוסדית בתקציבים השוטפים של המשרדים - **מבססים את התוכנית כמדיניות ממשלתית הצופה פני עתיד, בדגש על הטמעה בגופי הממשל לטווח הארוך**.

חיזוק הממשק עם הרשויות המקומיות, הרחבת הפעילות בתחום מניעת הטיות והעמקת שיתופי הפעולה עם החברה האזרחית והמגזר העסקי - ימשיכו ללוות את פעילותנו כיעדים ברורים במסלול של מעבר הדרגתי מתוכנית ממשלתית ייחודית לחלק אינטגרלי מהמדיניות הממשלתית הכוללת, תוך שמירה על הייחודיות, ההתאמות והמיקודים הנדרשים לביסוס שילוב מיטבי ובר-קיימא של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית.

שומרים על קשר

אנו רואים חשיבות רבה בשיתוף הציבור בהתקדמות ביצוע התוכנית ובאופן המימוש של התוכניות השונות והתקציב, ומאמינים, כי מעקב שיטתי אחר הביצוע של התוכניות השונות במשרדי הממשלה והרשויות המקומיות ופרסומם לציבור מהווים אבן דרך וכלי לשיפור מתמיד של הממשלה בסוגיות חברתיות וכלכליות וכחלק מתפיסת אחריותיות ושקיפות לציבור.

להתייחסויות, הצעות ייעול, רעיונות לניתוחים נוספים או הצגה של ניתוח חדש, שיכול לתרום לשיפור הביצוע של התוכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה, ניתן לפנות אלינו לכתובת המייל: asmarea@pmo.gov.il

לפרטים נוספים והעמקה ניתן לעיין באתר אגף ממשל וחברה - המטה לשילוב יוצאי אתיופיה.

נשמח לסייע בכל שאלה או בקשה ולהיות בקשר.

תודות

פרסום זה הוא תוצר של תהליכי עבודה של משרתי ציבור רבים בגופים הממשלתיים ושל עבודה משותפת עם הנציגים במשרדים השונים והמתכללים ברשויות המקומיות. הערכתנו העמוקה נתונה למנכ"ל המשרדים השותפים בתוכנית, למנהלי התוכניות השונות במשרדים השונים ולמתכללים הרשותיים.

תודתנו לכלל העוסקים במלאכה.

